גרויסער פראָטעסט מיטינג זונטאָג, 9־טן נאָוו. קעגן דער שטעלונג פון דער כריטישער רעגירונג צו דער כאַלפור דעקלאַראַציע

8.30 אָוונט אין ר. ק. א. ווינניפּעג טעאַטער

זון אויפגאַנג — 7.24.
זון אונטערגאַנג — 4.58.

די איינציקע אידישע צייטונג אין מערב קאַנאַדע עטאַבלירט אין 1910 דערשיינט

יעדן טאָג

אידישע וואָרט

THE ISRAELITE PRESS

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

וועטער: קלאָר און קיל

Vol. 20, No. 217. Winnipeg, Thursday Nov. 6, 1930. Published daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאָג חוץ שבת און זונטאָג דאָנערשטאָג, טו׳ חשון, תרצ״א.

רעזיגנאַציע פון ציוניסטישער פירערשאַפט ניט אָנגענומען

דר. חיים ווייצמאַן

לויה פון מעקס קימל מאַרגן

די לויה פון מעקס קימל, וועלכער איז געשטאָרבן אין דעטרויט, ווערט דאָ דורכגעפירט ווערן מאָרגן (פרייטאָג) 2.30 נ.מ. פון 86 מעמעריאַל עווע, צום שערי־צדק בית־עלמין.

איבער הונדערט מיינערס אומגעקומען אין אהייא

עקספּלאָזיע אין מינע פאַרשיט 150 מיינערס

מילפילד, אהייא, נאָוו. 6. — אַן עקספּלאָזיע אין מינע נו. 6 פון דער סאַנדיי קריק קויל קאָ. האָט פאַרשאָטן 150 מיינערס נעכטן, און איבער א הונדערט פון זיי זיינען אומגעקומען.

די רעטונגס אַרבעט איז אין פולן שוואונג, אָבער דער רעזולטאַט זיינען ליידער זייער מרוערדיק. ניט ווייניקער ווי 104 טויטע קערפּערס זיינען שוין אַרויסגעצויגן געוואָרן. 19 מיינערס וואָס זיינען אַרויסגענומען געוואָרן לעבעדיקערהייט, זיינען אין זייער א קריטישן צושטאַנד פון דער ווירקונג פון די גיפטיקע גאַזן.

צווישן די טויטע איז אויך געווען וו. ע. טייטוס, פּרעזידענט פון דער סאַנדיי קריק קויל קאָ. וועלכער איז געווען פון דער מינע פאַר אַן אינספּעקציע בעת׳ן אויפרייס.

פיינער איז ניט געטויט געוואָרן פונ׳ם אויפרייס, די וואָס זיינען אומגעקומען זיינען געווען קרבנות פון די גיפטיקע גאַזן.

די שריפה וואָס איז אויסגעבראָכן נאָכ׳ן אויפרייס האָט שטאַרק געשטערט די אַרבעט פון די רעטער.

די סצענע אַרום דער מינע, וואו די ווייבער און קינדער פון די קרבנות האָבן זיך צוזאַמענגעקליבן איז געווען א האַרצרייסנדיקע.

די מינע געפינט זיך אין אַן איזאָלירטן פּלאַץ, און פון דאָ האָט גענומען צייט, ביז מע׳ריכטיגע הילף איז אָנגעקומען.

אַסאָוסיאַטעד פּרעס

אַסאָוסיאַטעד פּרעס ריינגעוואַשן פון נעריכט

פאַר ריכטער סטאַבס, פון העכערן געריכט, איז פאַרגעקומען די קלאָגע פון אַנגריף, געבראַכט פון מרס. באַרנשטיין, פון ווינניפּעג, קעגן דעם סופּערינטענדענט פונם מערב קאַנאַדער אידישן בית־יתומים, וועלכע האָט געמאַנט אַכט הונדערט דאָלאַר שאַדענערזאַץ.

די פרוי האָט געבראַכט א נאַצעג רייע ערות, וועלכע האָבן רק געווּנדט צו באַפעלקן דעם נאַמען פונם סופּערינטענדענט און אויסשטעלן אים אין א ליכט ווי עס האָט זיך געלוינט פאַר דער אַנקלאָגע.

דער משפּט האָט זיך געצויגן פון דעם 19טן אָקטאָבער ביז דעם דריטן נאָוועמבער און אין דריי טאָל אָפּגעליינט געוואָרן.

דער דער אַנקלאָגע איז אויסגעטראָטען אַרוּמדאָקטאָר באַנאַר, און פאַר דער פאַר מיידיקונג מר. מ. דוש. פינקלשטיין.

לעצטן מאָנטאָג איז דער אורטייל אַרויס געגעבן געוואָרן, און ער האָט געלויטעט, אז די קלאָגע ווערט גענצלאַך אָפּגעוואָרפן.

אַנב - אורחא

פון מאַרק

איינדרוקן פון די אַמעריקאַנער וואָלן

אַז א קינד פאַלט אויף שלאָפן זיך אָפּ אַן עפּעס, געפינט עס א טרייסט אין אַנפאַטשן דעם קענגשטאַנד אָן וועלכן עס האָט זיך אָפּגעקלאַפּט.

דאָס קינד פאַרשטייט ניט, נאַטירלאַך, אַז עס איז געפאַלן צוליב זיין אייגענער אומדערפאַרונג און אומפאַרזיכטיקייט. פאַר אים איז שולדיק אין זיין פאַל דאָס ביינקל, דער דיל אָדער דער טיש אַן וועלכע עס האָט זיך צעקלאַפּט דאָס קעפּל.

ווייַלער, — אַמעריקאַנער ווייַלער בפרט — זיינען נעבאַך אַזוי אומשולדיק ווי קינדער: פאַר זייערע צרות שלאָגן זיי די רעגירונג, עס מאַטש ניט אויס, וואָס אַט ערשט האָבן זיי די זעלבע רעגירונג מיט א קנאַק אַליין אַריינגעזעצט אין זאַטל.

אַזוי ווי די נייע רעגירונג וואָס זיי קלייבן אויס וועט זיי העלפן ווי אַן אָפּשפּרעכעניש פון א צעבראָכענעם פיס, וועלן זיי דערנאָך שלאָגן די רעגירונג און אויסקלייבן — צוריק די אַלטע . . .

* * *

דער אייזל האָט געזונט.

דער אייזל איז די עמבלעמע צוגעשריבן צו דער דעמאָקראַטישער פּאַרטיי.

אָבער, אויב איר ווילט, איז דאָס באמת א נאַציאָנאַלע עמבלעמע, און סימבאָלזירט די אַמעריקאַנער ווייַלער בכלל. אַזוי אַז אפילו ווען דער העלפאַנט (די רעפּובליקאַנישע עמבלעמע) געוווינט, איז דאָס אויך א זיג פאַר׳ן אייזלטום.

פונקט ווי דער אייזל, אַזוי לאָזט זיך דער אַמעריקאַנער ווייַלער (איך בעט אויר בער זיין כבוד) פירן פון א בינדל היי, וועלכע ער קאָן קיינמאָל ניט דערלאַנגען.

דער בינדל היי איז „פּראָספּעריטעט", „גוטע געשעפטן", — פאַר די וואָס געניסן פון אַזעלכע.

נאַרט אים אָפּ איין פּאַרטיי, כאַפּט ער זיך פאַר דער צווייטער, וואָס האָט אים שוין פריער אויף ניט איין מאָל געפירט אין באָר . . .

* * *

מיך אַרט ניט, וואָס קיין סאָציאַליסטן זיינען ניט דערווייַלט געוואָרן.

אָבער א שטיק פאַרדראָס האָב איך פאַרט אויפ׳ן אַמעריקאַנער ווייַלער: אַז ער לאָזט זיך שוין אַזוי בלאָפן, פאַרוואָס עפּעס בלויז פון די צוויי אַלטע פּאַרטייען?

וואו איז עפּעס יושר? פאַרוואָס עפּעס ניט געבן א שאַנס אויך א דריטן צד?

אַז אַן אַט דער דריטער צד, אָדער אַמוויינינקסטנס זיינע אַדוואָקאַטן, קאָנען אויך אַט די אַמעריקאַנער נאַציאָנאַלע מלאכה, האָפּ איר געקאָנט זעען קלאָר אין׳ם „פאַרווערסט" פאַר וואָכן נאָכאַנאַנד, ביז דעם סאַמע טאָג פון די וואָלן.

* * *

אַט, וואָלט איר נעראַפנט זעען, מיט וואָס פאַר א בראַוואַדע דער „פאַרווערסט" האָט עס פאַראויסגעזאָגט די גוואַלדיקע זינן פון זיי סאַציאַליסטישע קאַנדידאַטן אין די וואָלן!

ער איז ניט איינגעגאַנגען אויף ווייניקער ווי צוויי מיליאָן שטימען פאַר די סאָציאַליסטישע קאַנדידאַטן אין די וואָלן.

ער האָט ניט געגרעט וועגן דעם, ווי־מען מען זאָל דערווייַלן, נאָר וועגן מען וועט דערווייַלן. אַט, לכתחילה, מיט אַזאַ נוסח: „מיליאָנער בירגער וועלן היינט דערווייַלן דעם נאַצן סאָציאַליסטישן טיקעט", און א. וו.

אַן וואָס פאַרא ריח־ניחוח׳דיקע פאַמיין מעמאָדלאַך, — מיט געל׳פּגר׳טע קעץ צוגעוואָרפן צו די קענגערישע קאַנדידאַטן, מיט פאַרוואַנדלונג דעם סאָציאַליזם אין א דעפאָרטמענט סטאָר, מיט אַלעריליי סחורות, פון גוטע געשעפטן, ביז בשמים־פּרעקעס וואָס קומען פון סאַמע הר הזיתים...

ניין, ס׳איז א גרויסע עולה פון די אַמעריקאַנער ווייַלער, און איך פאַרטעסטיר: זיי האָבן געמענט גיכן א שאַנס אויף די „פאַרווערסט באַיעס", וואָס זיינען, אַמ׳ווייניקסטנס לויט׳ן „פאַרווערסט", זייער גוטע אַמעריקאַנער, וואָס קאָנען די מלאכה פון פאַרן רייטנדיק אויפ׳ן אייזל אַזוי גוט ווי די דעפּובליקאַנער אָדער דעמאָקראַטן, נאָר מען לאָזט ניט . . .

* * *

א דאַנק דעם וואָס אונזער קאַנאַדער רעגירונג איז שטאַרק באַזאָרגט פאַר אונזער מאָראַל, קריגט מיר דאָ ניט די קאָמוניסטישע פּרעסע פון אַמעריקע, און מיר האָבן דערפאַר ניט נעהאַט דאָס פאַרגעניגן צו לייענען זייער קאַמפּיין לויט׳ן ראַטער.

פון אַמאָליקער דערפאַרונג ווייס איך אָבער, אַז אין דעם ענין פון בלאָף און שיטן זאָמט אין די אויגן זיינען זיי ניט קיין קלענערע בריות ווי די איבעריקע, און אין בראַוואַדע טרעפן זיי נאָך אַלעמען איבער — זיי ריידן ניט אַנדערש ווי אין נאָמען פון די בחייטע אַמעריקאַנער אַרבעטער מאַסן, און אין א טאָן „אוי וועלן מיר עס זיי באַלד פאַרפאָרן".

איין זאַך אָבער מוז מען צוגעבן: זיי האָבן גרונד־פּרינציפּן, וועלכע זיי פאַרדעקן ניט אין זייער וואָל־פּלאַטפאָרמע, כדי אויסצוזעען „אַנשטענדיקער", ווי דאָס טו׳ען „פאַרווערטסיסטן".

אָבער דאָס איז בלויז דערפאַר, ווייל די קאָמוניסטן זיינען אַזוי געוויכטיק קעגן דערווייַלן זייערע קאַנדידאַטן, אַז זיי קאָנען זיך פאַרגינען כאָטש דעם לוקסוס פון זיין פּרינציפּיעל קאָנסעקוענטן!

* * *

דער אומגליק מיט די אַמעריקאַנער סאָציאַליסטן איז, וואָס זיי האָבן אַמאָל דערווייַלט פינף אַסעמבלי־לייט אין ניו־יאָרקער לעגיסלאַטור.

פון דאָ אַן חלומ׳ט זיך זיי גרעטשענע קאַשע . . .

אפשר וועלן זיי איצט איינזעען, אַז אַט די שפּיל אין „גוד באָיס" איז אַלצאַיינס פאַר׳ן טייוול, און זיי וועלן ווערן — סאָציאַליסטן? . .

דעמאָקראַטן האַלטן ניט ווייט פונ׳ם קאַנטראָל פון הויז און סענאַט

האָבן שוין אָנגעאָנט רעפּובליקאַנער אין ביידע הייזער — צוויי אידישע גאָווערנאָרס דערווייַלט אין די דינסטאָגדיקע וואָלן

ניו־יאָרק, נאָוו. 6. — מיט צוויי פּלעצער נאָך ניט באַשלאָסן, איז איצט די שטאַרקייט פון די פּאַרטייען אין סענאַט די פאָלגנדיקע: רעפּובליקאַנער, דערווייַלט, 13; פון פריער, 34; ס״ה, 47. דעמאָקראַטן דערווייַלט, 20; פון פריער 26; ס״ה, 46. פאַרם־לייבאָרער אין סענאַט 1. נויטיק פאַר א מערהייט, 49.

אין רעפּרעזענטאַנטן הויז, מיט נאָך 12 פּלעצער ניט באַשטימט, שטייען ביידע פּאַרטייען גלייך, — צו 211 מינדליך יעדע מיט 1 פאַרס־לייבאָרער אַריבערצואַוואַן אויף דער זייט פון דער אָפּאָזיציע. פאַר א מער־הייט איז נויטיק 218.

ניו־יאָרק, נאָוו. 6 (איטאַ). — אויסער לייטענאַנט גאָווערנאָר לעהמאַן וואָס איז אין די דינסטאָגדיקע וואָל וויידערדערווייַלט געוואָרן מיט א ריזיקער מערהייט אין ניו־יאָרק, האָבן נאָך צוויי שטאַטן דערווייַלט אידישע גאָווערנאָרס: דזשאָן ליזאָ מיטער, הויפּ מון אייגער פון די גרעסטע דעפּאַרטמענט סטאָרס אין אַמעריקע און א פּראָטעסטאַנטער אידישער פּראָנטראַפּ, איז דערווייַלט געוואָרן גאָווערנאָר פון אָרעגאָן, אויף דעם אומאָפּהייניגיקן רעפּובליקאַנער טיקעט, און אַרטור סעליג־מאַן, פּראָמינענטער דעמאָקראַטישער פּרי־דער מיט א צאָל יאָרן צוריק און אַן אָקטי־וואָר טוער אין אידישע ענינים, אין דער־ווייַלט געוואָרן גאָווערנאָר פון ניו־מעק־סיקאָ.

דייוויד נאַלדשטיין, פון וואַוקעגאַן, מאַ־סאַטשוזעטס, א דעמאָקראַט, איז דער ער־שטער דערווייַלטער צו ווערן צום קאָנגרעס פון מאַסאַטשוזעטס זינט 1887.

א היבשע צאָל אידן איז דערווייַלט גע־וואָרן איבער׳ן לאַנד צו שטאַטלאַכע און מוניציפּאַלע עמטער.

דער נעכטיקער באַריכט וועגן בראַדעצ־קיס דערווייַלונג צום קאָנגרעס פון ניו־יאָרק איז געווען פּריציטיק. די ענדגילטי־קע צייַלונג האָט געוויזן אַז ער איז דורכ־געפאַלן מיט א קליינער צאָל שטימען.

אידישע ווידערדערווייַלטע קאָנגרעס־לייט זיינען: ווייַלעס סיראָוויטש, סאָל. בלום, עמנואַל סעלער, און סעמועל דיק־שטיין, פון ניו־יאָרק, אַלע דעמאָקראַטן; בענדזשאַמין נאַלדער, רעפּובליקאַנער, פון פילאַדעלפיע; אייזיק אַבראַהאַם, רעפּובלי־קאַנער פון אַטלאַנטיק־סיטי; מרס. פלאָ־רענס פראַנקהויז, רעפּובליקאַנערין, פון סאַן־פראַנציסקאָ, און אַדאָלף דזש. סאָ־באָם, דעמאָקראַט, פון שיקאַגאָ.

פירט, אָנגעקלאָגט אין דערמאָרדן מרס. לייט, איז געפונען געוואָרן שולדיק אין טויטשלאָג אין דאָפּינער געריכט

דאָפּין, מאַס., נאָוו. 6. — דזשאָזעף פירט, געוועזענער קאָנסטייבל פון ראַיאָן קענעדיען מאָונטעד פּאָליס, איז פונ׳ם גע־שוואָרענעם געריכט געפונען געוואָרן שולדיק אין טויטשלאָג אין דאָפּינער געריכט זיין דערשיסן מרס. סאָפיא לייט, פון אייפ־סוויטש, ס. ד., ביים פיקניק אין ראַבלין, סעפּט. 1טן. דער אורטייל וועט אַרויסגע־געבן ווערן היינט.

די דזשורי האָט זיך באַראַטן אויף איר אורטייל פון 4.10 ביז 5.30 נ.מ.

דזש. ד. סאָפילד, קיי. סי., פון ווינניפּעג, איז געווען דער הויפּט פּאַרטייִדיקער פון דעם אָנגעקלאָגטן. דיי פּאַרטייִדיקונג האָט זיך הויפּטזאַכלעך באַזירט אויף דעם, וואָס פירט איז געווען טויט־שיכור בעת ער איז באַגאַנגען זיין טאָט, און איז ניט געווען ביי זיין פאַרשטאַנד.

קאָמוניסטישע קאַנדידאַטן אין אַלע וואָרדס

לויט א באַשלוס פון דער קאָמוניסטי־שער פּאַרטיי, וועלן אַרויסגעשטעלט ווערן קאַנדידאַטן פאַר אַלדערמען און סקול טראַסטס פון דער פּאַרטיי אין אַלע דריי וואָרדס פון דער פּאַרטיי אין אַלע דריי וואָרדס.

אין וואָרד 1 זיינען נאָמינירט דייוויד באָטלער פאַר אַלדערמאַן, און י. ליוויי פאַר סקול טראַסטי. אין וואָרד 2, מ. דוש. פאַרקין פאַר אַלדערמאַן און ש. סימקין פאַר סקול טראַסטי. אין וואָרד 3, אַלד. וו. נ. קאַליסניק פאַר אַלדערמאַן און אַנדריי בעליצקי פאַר סקול־טראַסטי.

אין וואָל־פּלאַטפאָרם פון דער פּאַרטיי ווערט די אַרבעטלאָזיקייט אַוועקגעשטעלט אויף דעם ערשטן פּלאַץ. עס ווערט געפאָ־דערט, אַז יעדער אַרבעטסלאָזער זאָל גע־שטיצט ווערן פון דער שטאַטיקער קאַסע צו 25 דאָל. א וואָך פאַר פאַרהייראַטע, און 18 דאָלאַר א וואָך פאַר ניט־פאַרהייראַטע

צאָל פון פאַסאַזשירן און הכנסה פון סטריט קאַר געוואַקסן

אַריבערגעפירט איבער 188 טויזנט פאַסאַזשירן, — די גרעסטע צאָל זינט שבת, פעב. 15טן, 1930.

צווישן אָקטאָבער 6טן און 26טן, דער פעריאָד אויף וועלכן דער באַריכט באַציט זיך, האָבן 840,174 פאַסאַזשירן באַנוצט מיט דעם 5 סענטיק פּעיער צווישן 9.30 און 12; 810,215 האָבן געקויפט 2 פאַר 15 סענט ביילעטן; 550,105 האָבן באַנוצט דיי 7 פאַר 50 סענט קו־פּאָנען; 118,438 ביילעטן זיינען געווען פון דעם 12 פאַר 75 סענט סאָרט, און פון 61 טויזנט האָבן באַצאָלט דעם 10סענט „פּעיער".

אַוסטראַליע דערוואַרט 210 מי־ליאָן בושל וויץ שניט

מעלבורן, אַוסטראַליע, נאָוו. 6. — ווי פ. מ. פאַרד, מיניסטער אַן פאַרט־פעל, שאַצט אָפּ, וועט אַוסטראַליע שניי־דען דאָס יאָר 210 מיליאָן בושל וויץ. דערפון וועט זי האָבן א סורפּלוס פון 160 מיליאָן בושל פאַר עקספּאָרט.

רייכונגען צווישן ליבע־ראַלן דראָען דער אַר־בעטער רעגירונג

אויסזיכטן פאַר נייע וואָלן אין ענגלאַנד ווידער אויפ׳ן האָריזאָנט

לאָנדאָן, נאָוו. 6. — די ערנסטע ריי־בונגען אין די רייען פון די ליבעראַלן, וועלכע זיינען צעטיילט איבער דער פּראָ־גע פון שטיצן די אַרבעטער רעגירונג, קאָנ־פירן צום דורכפאַל פון דער רעגירונג א סך פריער, אייַדער מען האָט דערוואַרט. די מעגלאַכקייט פון באַלדיקע וואָלן איז שוין ווידער אויפ׳ן האָריזאָנט.

אין דער אָפּשטימונג איבער דעם קאָנ־סערוואַטיוון אַמענדמענט דינסטאָג האָבן שוין א צאָל ליבעראַלן געבראָכן דעם באַ־שלוס פון זייער פירער צוריקצוהאַלטן זיך פון שטימען, און זיי האָבן געשטימט צי פאַר, צי קעגן דער רעגירונג. סער דזשאָן סיימאָן האָט אין א ברייוו צו לאָיד דזשאָרדזש דערקלערט, אַז ער האָט ניט קיין שום צוטרוי צו דער רעגירונג און וועט כסדר שטימען קעגן איר.

ווען עס וועט קומען צום צוריקרופ פון דעם טרייד יוניאָן אַקט וועט די לאַנג ווערן גרעסטער. די אַנהייַנגער פון לאָיד דזשאָרדזשן זיינען זיכער, אַז דער ביל וועט אַלצאַיינס דורכפאַלן אין לאָרדן הויז, אָבער עס וועט פאַר דער פירערשאַפט זיין שווער צו קאָנטראָלירן די מיטגלידער, שאַפט זי זאָל ניט שטימען קעגן דער רע־גערונג.

אין תלמוד תורה מנין

ווי די פאַדוואַלטונג ניט איבער, גייט דער תלמוד תורה מנין אָן אינטערעסיוון מיט זיין אַרבעט: צוגרייטן דעם כאָר און צוגרייטן גייט צו דערפאָלגרייך, און, ווי באַזאָכן דערווייַל אַלע פרייטאָג צו נאַכט און שבת פרי אין עס איז צו דערוואַרטן, אַז אין א פאַר וואָכן אַרום זאָל מען אָנ־הויבן דאָס דאַוונען אויף די נייע יסודות וואָס ווערט אַוועקגעשטעלט דאָס צוגרייטן נעט די דערפאָלגרייך, און, ווי זיי באַהאַפטן, אין עס א שאַד פאַר דיי וואָס שיקן נאָך ניט זייערע קינדער צו שטודירן דאָס דאַוונען. דאָס איינזיגנגן גייט אָן רעגולער פרייטאָג צו נאַכט האַלב נאָך 5 און שבת פרי האַלב נאָך 9.

פרויען פאַראין גרינדעט זיך צו העלפן י. מ. ה. א.

כדי צו דערמוטיקן און אַרויסהעלפן דער י. מ. ה. א. אין זייער אַרבעט, האָבן זיך נעגרינדעט א קליינער קאָמיטעט פון א צאָל פרויען פון מיטגלידער פון דער דאַזיקער אָרגאַניזאַציע.

מרס. פּוירסי ראַבינסאָן איז דערוויילט געוואָרן אַלס צייטווייליקע פּרעזיצערן און מרס. א. הערשפעלד — אַלס סעקרעטאַרן, צוזאַמען מיט מרס. מ. מ. נאַטאַנזאָן, מרס. ר. קאַלאָף, מרס. א. בלאָנד און מרס. ל. גלאַדסטאָן.

דער דאָזיקער קאָמיטעט איז באַפאָל־מעכטיקט געוואָרן צו זעען זיך מיט א קאָ־מיטעט פון דער י. מ. ה. א. מיטן צוועק צו גרינדן אַן אַקציעלערי. עס ווערט דער־ווארטעט אַז אין גיכן וועט געשאַפן ווערן א פּערמאַנענטע פרויען אָרגאַניזאַציע ביי דער י. מ. ה. א.

ערשטער סימפּאָניע קאָנצערט פון סעזאָן דעם זונטאָג

מוזיק ליבהאָבער וועלן זונטאָג, דעם 9טן נאָוועמבער, 2.30 ביימאָג, האָבן די געלעגנהייט צו הערן, צום ערשטן מאָל היינטיקן סעזאָן, דעם ווינניפּעגער סימ־פאָניש אָרקעסטער, פון זעכציק מוזי־קאַנטן.

דער סימפּאָנישער אָרקעסטער אונטער דער פאַרוואַלטונג פון דעם מע׳נ־נערשן מוזיקאַלישן קלוב, האָט נעמאַכט אַלע נויטיקע פאַראַרייטונגען פאַר זיין ערשטן אויפטריט אין פּלעיהאוז טע־טער. פיטער טעמפּל, באַקאַנטער מוזיקער פון ענגלאַנד, איז דער דיריגענט און מר. דזשאָן וואַטערהאוז איז דער קאָנצערט מייסטער.

דער אָרקעסטער וועט געבן א סעריע קאָנצערטן היינטיקן ווינטער. די זונטאָג־דיקע פּראָגראַם וועט באַשטיין פון דער מייסטערזינגער אָווערטיורע, די גוט באַ־קאַנטע ניט־פאַרענדיקטע סימפאָניע, קאָמפּאָזיציעס פון רימסקי־קאָרסאַקאָוו, בעטהאָוון און אַנדערע.

היינט וואָל־פאַרזאַמלונג פון אַרבעטער פּאַרטיי

א וואָל־פאַרזאַמלונג פון דער אַרבעטער פּאַרטיי ווערט דורכגעפירט היינט (דאָ־נערשטאָג), 8 אָוונט, אין סט. דזשאָנס טעקניקאַל היי־סקול. עס וועלן ריידן אַלד. וו. ב. סימפּסאָן, אַלד. דזשאָנס און דעפּ. היפּס. פאַרזיצער וועט זיין מאָרקוס היימאַן

דעמאָקראַטן אַלטן ניט ווייט פונ׳ם קאַנטראָל פון הויז און סענאַט

האָבן שוין אָנגעאָנט רעפּובליקאַנער אין ביידע הייזער — צוויי אידישע גאָווערנאָרס דערווייַלט אין די דינסטאָגדיקע וואָלן

ניו־יאָרק, נאָוו. 6. — מיט צוויי פּלעצער נאָך ניט באַשלאָסן, איז איצט די שטאַרקייט פון די פּאַרטייען אין סענאַט די פאָלגנדיקע: רעפּובליקאַנער, דערווייַלט, 13; פון פריער, 34; ס״ה, 47. דעמאָקראַטן דערווייַלט, 20; פון פריער 26; ס״ה, 46. פאַרם־לייבאָרער אין סענאַט 1. נויטיק פאַר א מערהייט, 49.

אין רעפּרעזענטאַנטן הויז, מיט נאָך 12 פּלעצער ניט באַשטימט, שטייען ביידע פּאַרטייען גלייך, — צו 211 מינדליך יעדע מיט 1 פאַרס־לייבאָרער אַריבערצואַוואַן אויף דער זייט פון דער אָפּאָזיציע. פאַר א מער־הייט איז נויטיק 218.

ניו־יאָרק, נאָוו. 6 (איטאַ). — אויסער לייטענאַנט גאָווערנאָר לעהמאַן וואָס איז אין די דינסטאָגדיקע וואָל ווידערדער־ווייַלט געוואָרן מיט א ריזיקער מערהייט אין ניו־יאָרק, האָבן נאָך צוויי שטאַטן דערווייַלט אידישע גאָווערנאָרס: דזשאָן ליזאָ מיטער, הויפּ מון אייגער פון די גרעסטע דעפּאַרטמענט סטאָרס אין אַמע־ריקע און א פּראָטעסטאַנטער אידישער פּר־לאַנטראָפּ, איז דערווייַלט געוואָרן גאָווער־נאָר פון אָרעגאָן, אויף דעם אומאָפּהייניגיקן רעפּובליקאַנער טיקעט, און אַרטור סעליג־מאַן, פּראָמינענטער דעמאָקראַטישער פּרי־

איבער הונדערט מיינערס אומגעקומען אין אהייא

עקספּלאָזיע אין מינע פאַרשיט 150 מיינערס

מילפילד, אהייא, נאָוו. 6. — אַן עקס־פּלאָזיע אין מינע נו. 6 פון דער סאַנדיי קריק קויל קאָ. האָט פאַרשאָטן 150 מיי־נערס נעכטן, און איבער א הונדערט פון זיי זיינען אומגעקומען.

די רעטונגס אַרבעט איז אין פולן שוואונג, אָבער דער רעזולטאַט זיינען ליידער זייער מרוערדיק. ניט ווייניקער ווי 104 טויטע קערפּערס זיינען שוין אַרויסגעצויגן געוואָרן. 19 מיינערס וואָס זיינען אַרויס־גענומען געוואָרן לעבעדיקערהייט, זיינען אין זייער א קריטישן צושטאַנד פון דער

אַסאָוסיאַטעד פּרעס

אַסאָוסיאַטעד פּרעס ריינגעוואַשן פון נעריכט

פאַר ריכטער סטאַבס, פון העכערן גע־ריכט, איז פאַרגעקומען די קלאָגע פון אַנגריף, געבראַכט פון מרס. באַרנשטיין, פון ווינניפּעג, קעגן דעם סופּערינטענ־דענט פונם מערב קאַנאַדער אידישן בית־יתומים, וועלכע האָט געמאַנט אַכט הונ־דערט דאָלאַר שאַדענערזאַץ.

די פרוי האָט געבראַכט א נאַצעג רייע ערות, וועלכע האָבן רק געווּנדט צו באַ־פעלקן דעם נאָמען פונם סופּערינטענ־דענט און אויסשטעלן אים אין א ליכט ווי עס האָט זיך געלוינט פאַר דער אַנ־קלאָגע.

דער משפּט האָט זיך געצויגן פון דעם 19טן אָקטאָבער ביז דעם דריטן נאָוועמ־בער און אין דריי טאָל אָפּגעליינט גע־וואָרן.

דער דער אַנקלאָגע איז אויסגעטראָ־טען אַרוּמדאָקטאָר באַנאַר, און פאַר דער פאַר מיידיקונג מר. מ. דוש. פינקלשטיין.

לעצטן מאָנטאָג איז דער אורטייל אַרויס געגעבן געוואָרן, און ער האָט געלויטעט, אז די קלאָגע ווערט גענצלאַך אָפּגעוואָר־פען.

אל־קאַנאַדער יוניאָנס ווערן אויפגע־פאָדערט פון עקזעקוטיווע צו באַטייליקן זיך אין פּאָליטיק

וואַנקאָווער, ב. ק., נאָוו. 6. — די פער־טע יערלאַכער קאָנווענשאָן פונ׳ם אל־קאַ־נאַדער אַרבעטער קאָנגרעס האָט באַשלאָסן גוט צו הייסן די רעקאָמענדאַציע פון דער עקזעקוטיווע, אַז די יוניאָנס אָנגעשלאָסן אָן דער קערפּערשאַפט זאָלן זיך באַטייליקן אקטיוו אין פּאָליטיק (דער אל־קאַנאַדער אַרבעטער קאָנגרעס איז צוזאַמען געשטעלט פון ריין קאַנאַדער יוניאָנס, ניט אָנגע־שלאָסן אין „אינטערנעשאָנאַל" יוניאָנס). די אָנגענומענע רעזאָלוציע דערקלערט, אַז דער קאָנגרעס איז אַבסאָלוט ניט איינ־

שטימיק מיט׳ן שטאַנדפּונקט פון די אַמע־ריקאַנער קאָנטראָלירטע יוניאָנס, אַז קיין שום פּאָליטישע דיסקוסיעס זאָלן ניט דער־לויבט ווערן ביי יוניאָן פאַרזאַמלונגען. „אַרבעטער קאָנען ניט דערגרייכן זייער ציל מיט די הענט געבונדן אויף הינטן", זאָגט די רעזאָלוציע, — און די יוניאָנס ווערן דערפאַר אויפגעפאָדערט צו באַטייַ־ליקן זיך אקטיוו אין פּאָליטיק שטיצנדיק אַרבעטער קאַנדידאַטן אין אַלע וואָלן, פּי־גרייט אַרויסצושטעלן אַרבעטער קאַנדי־דאַטן אין די קומענדיקע פעדעראַלע וואָלן.

די קאָנווענשאָן האָט דורכגעוואָרפן א פאָרשלאָג, וואָס האָט פּראָטעסטירט קעגן דעם איינקויף פון נייע מאַשינען אין די סי. ען. אַר. שאַפּס, וואָס שטויסן אַרויס אַר־בעטער. אַזאַ רעזאָלוציע האָט די קאָנווענ־שאָן געפונען, וואָלט געווען קעגן פּראָגרעס. דערפאַר אָבער איז אָנגענומען געוואָרן א פּראָטעסט קעגן פאַרב־שפּריצונג מאַשינען, ווייל זיי זיינען שעדלאַך פאַר׳ן געזונט פון די אַרבעטער.

אין קווינס טעאַטער

„די צווייטע יוגנט", לעבנסבילד אין פיר אַקטן, פון שיינע רחל שיקאָף, ווערט געשפּילט מאָרגן און שבת אין קווינס טע־אַטער, מיט מאָרים קראַנער און זשאַנעט פּאַסקעוויטש. אין די הויפּט ראָלן, צוזאַ־מען מיט דעם גאַנצן אַנסאַמבל.

די קווינס טעאַטער פּאַטראָניזירט ווע־לן זיך זייער אַמוזירן ביי דער דאָזיקער אויפירונג. דאָס איז א שפּאַנענדע מע־לאָדראַמע מיט אַן אינטערעסאַנטן אינ־האַלט, מיט פיינעם קאָמיזם.

וונטאָג אָוונט וועט געשפּילט ווערן אַן אַמזירנדיקער קאָנצערט פון איינאַק־טערס, געזאַנג, טענץ און א. וו.

מעיאָר וועב רופט צו קאַטף קעגן די קאָמוניסטישע פירער

רייזדניק ביי א באַנקעט פון דער אָרענדזש לאָדזש לעצטן אָוונט, האָט מע־יאָר וועב גערופן די פאַראַמלטע צו העלפן אים אין זיין קאַמף קעגן די קאָמוניסטן. ער האָט זיך באַקלאָגט, אַז פאַר די לעצטע פינף יאָר האָט ער איינער אַליין אָנגע־פירט דעם דאָזיקן קאַמף, ניט קריגנדיק קיין הילף פון קיינעם. דאָס, זאָגט ער, האָט דערמוטיקט די קאָמוניסטן, און ער בעט דערפאַר די הילף פון דער גרויסער פּראָטעסטאַנטישער אָרענדזש אָרגאַניזאַ־ציע אין זיין הייליקן קאַמף.

מעיאָר וועב האָט פאַרזיכערט, אַז באַלד ווי פּרעמיער בענעט קומט צוריק פון לאָנ־דאָן, פאָרט ער קיין אָטאַוואַ מיט דער פאַ־דערונג, אַז אַלע קאָמוניסטישע פירער זאָלן דעפּאָרטירט ווערן פון לאַנד. וועב אָטאַוואַ בלייבן טויב צו זיין פאָדערונג, סטראַשעוס ער, אַז ער וועט מאַכן א טור איבער׳ן לאַנד און וועט אויפרודערן דאָס גאַנצע לאַנד.

ווערט

ווערט, אייער

ווערט אין אונ־

ווערט, פאַר אונזערע

ווערט אין ווינ־

ווערט אין אַרד

ווערט, אייער

ווערט אין אונ־

ווערט, פאַר אונזערע

ווערט אין ווינ־

ווערט אין אַרד

ווערט, אייער

ווערט אין אונ־

ווערט, פאַר אונזערע

ווערט אין ווינ־

ווערט אין אַרד

WED. NOV. 5, 19

Classified

FOR

FOR

FOR

SITUATIO

HELP

Business

SCOTT RE
11 C.P.R. Office

THE ISRAELITE PRESS
The only Jewish Newspaper in Western Canada.
אידישע וואָרט
Office and Place of Business: New Israelite Press Bldg., 165 Selkirk Ave. East
Published daily except Saturday and Sunday
ENTERED AS SECOND-CLASS MAIL MATTER AT OTTAWA
Subscription: $6.00 per year
Est. 1910 Phones: 55 409—52 213
Winnipeg — Manitoba

דער רעזולטאט פון די אמעריקאנער וואלן

ווען די שורות ווערן געשריבן, זיינען נאך ניט געווי באקאנט די רעזולטאטן פון די אמעריקאנער וואלן. פון די ביז איצטיקע באריכטן זעט אבער שוין אויס צו זיין גאנץ זיכער, אז די רעפובליקאנער אדמיניסטראציע האט פארלארן איר מערהייט אין הויז און וועט אפשר אויך פארליזן איר קאנטראל איבער'ן סענאט. ווען אפילו די דעמאקראטן זאלן ניט געווינען קיין מערהייט אין סענאט, וועלן זיי אבער צוזאמען מיט די רעפובליקאנער איבערגענען אלעמאל קאנען דורכווארפן יעדן פארשלאג פון דער אדמיניסטראציע וואס וועט זיי ניט זיין צום הארצן.

דער פועל־יוצא דערפון וועט זיין א פאליטישער באמף פאר די קומענדיקע צוויי יאר וואס ס'איז נאך פאר דער אדמיניסטראציע פארבליבן צו זיצן אין זאטל. דער קאנגרעס וועט שטערן יעדן שריט פון דער אדמיניסטראציע, בעת די לעצטע וועט טארמאזירן די ארבעט פונ'ם פיינטלאכן קאנגרעס. דערביי וועלן זיך ביידע צדדים ווייניקער רעכענען מיט די אינטערעסן פונ'ם פאלק וואס האט זיי דערוויילט, ווי מיט די סטראטעגישע פאזיציעס וואס זיי קאנען פארכאפן ביז דער גענעראל שלאכט אין צוויי יאר ארום, ווען א נייער פרעזידענט און א נייע אדמיניסטראציע וועט דערוויילט ווערן.

די מפלה פון דער רעפובליקאנער אדמיניסטראציע און דער זיג פון די דעמאקראטן צייגט איינגטלאך ניט אויף דעם, אז די ווייל פון די פארייקטע שטאטן זאלן דערמיט וועלן אויסדריקן צייער פארדאמונג פון איין סארט פאליטיק און די גוטהייסונג פון אן אנדערער. די ווייל פון די אמעריקאנער ווייל האבן איצט געהאנדלט פארקערט: זיי האבן געשלאגן א הויך־פראטעקציאניסטישע אדמיניסטראציע. אויסקלייבנדיק א קאנגרעס וואס איז קענן הויכע טאריפן.

דאס איז אפשר אן אנדייטונג, אז די ווייל קלייבן זיך בכלל ווייניק פאנאנדער אין די פאליטישע פראגראמען פון די באטרעפנדיקע פארטייען: אין א שווערער צייט שטימען זיי בלויז צו שלאגן די רעגירונג וואס איז אויפ'ן מאמענט אין מאכט.

אז אין דער פסיכאלאגיע פון דע אמעריקאנער ווייל איז ניט פארגעקומען קיין שום איבערברוך, איז צו זעען פון דעם, וואס, ניט געקוקט אויף דער שווערער עקאנאמישער לאגע אין לאנד האבן די סאציאליסטישע קאנדידאטן, ווי עס זעט אויס פון דער עדרשטע באריכטן, גאנץ שלעכט אויסגעמאכט. די אמעריקאנער ווייל זיינען דערווייל נאך ניט גענוגיג צו וועל־כע ס'איז ראדיקאלע ענדערונגען אין דער פאליטיק פון לאנד.

עסטרייך אויפ'ן שוועל פון א פאשיסטישער דיקטאטור?

עס טראגן זיך שוין לאנג ארום קלאנגען, אז די איצטיקע רעאקציאנערע רעגירונג פון עסטרייך איז גרייט אנצוהאלטן די מאכט אין אירע הענט. ווען זי זאל אפילו דורכפאלן אין די אלגעמיינע וואלן (וואס ווערן דורכגעפירט נומען אין אויגוסט). זאל די דורכפאלן, ווערט באהויפטעט, וועט זי אויסנוצן די רעגירונגס מאשינערע וואס זי האלט אין אירע הענט און די גרויסע גוט באוואפנטע היימווער ארמיי. צו דערקלערן א פאשיסטישע דיקטאטור אין לאנד.

אין אזא פאל וואלט די רעגירונג ווארשיינלאך באגעגנט זיך מיט א שטארקן ווידערשטאנד מצד די סאציאליסטן. וואס האבן אויך זייער באוואפנטן "שוץ־בונד", וועמעס אויפגאבע עס איז צו באשיצן די רעפובליקפונקט אין אזעלכע פאלן. די סאציאליסטישע פירער האבן געלייגט אזויפיל וואג אויף זייער "שוץ־בונד", אז ערשט די טעג האבן אייניקע פון זיי דערקלערט, אז זיי גלייבן ניט די רעגירונג זאל זיך לאזן אויף אזעלכע אוזאנטיי־רעס, און, אויב יא, "דאן וועט זי אונז געפינען גרייט", ווי זיי האבן זיך אויסגעדריקט.

ווי עס ווייזט זיך איצט ארום, איז די רעגירונג אפנים יא גרייט אויף אזא אוזאנטיערע. און עס זיינען דא סימנים, אז זי מאכט די נויטיקע הכנות פאר דעם. אין איין שיינעם פרימארגן די טעג האט זי ארויסגעשיקט מחנות פאליציסטן, זשאנדארמען און סאלדאטן פון דער פראוויינץ, וואס איז פאר־שסמיש אן אנטי־סאציאליסטישע געשטימט, וועלכע זיינען איבערגעפאלן אלע סאציאליסטישע קווארטירן אינ'ם סאציאליסטישן ווין און אין אנדערע פונקטן אין לאנד. און האבן קאנפיסקירט די וואפן פונ'ם "שוץ־בונד" וואס זיי האבן באוואפנט מיט ביקסן, קוילן־ווארפער און אפילו פעלד קאנאנען.

דאס איז א קלארע אנדייטונג, אז די עסטרייכער רעגירונג גרייט זיך צו פארכאפן די מאכט מיט גוואלד. אויב זי וועט דורכפאלן אין די וואלן קומענדיקן זונטאג, די סאציאליסטן, באריכט פון אמווייניקסטנס א גרויסן טייל פון זייער וואפן. וועט ניט זיין אזוי לייכט ווידערצושטעלן זיך קענן די גוט־באוואפנטע היימווער אדמיירן.

די לאנגע אין עסטרייך איז אזוי זייער א געפערלאכע, וואס די רעגירונג זאלן זאלן ניט זיין. באזונדערס געפערלאך איז זי פאר די עסטרייכער אידן, וועלכע וועלן זיין די ערשטע צו ליידן פון די מעגלאכע אומרוען און וועלכע וואלטן געווען די ערשטע קרבנות פון א פאשיסטישער דיקטאטור: דער עסטרייכער פאשיזם איז איינג פארבונדן מיט'ן פינסטערסטן אנטיסעמיטיזם, און אמווייניקסטנס איינער פון די איצטיקע מיניסטארן, וועלכער איז א פירער פונ'ם היימווער. העצעם שיר ניט צו פאגראמען אין זיינע קאמפיין רעדעס.

די לאנגע פון דער בריטישער ארבעטער רעגירונג

די ערשטע אפשטימונג אויף דער איצטיקער סעסיע פונ'ם בריטישן פארלאמענט האט געגייגט. אז די ארבעטער רעגירונג וועט בשלום דורכמאכן די סעסיע און וועט דערציען אמווייניקסטנס בין קריסמעס.

עס האט זיך געהאנדלט וועגן דעם קאנסערוואטיוון אמענדמענט צו דער רעדע פון טראן. אין וועלכן די רעגירונג איז שארף קריטיקירט געווארן פאר איר אומטעטיקייט אין דער ארבעטסלאזיקייט פראגע.

אין דעם פונקט גייען זיך איינגטלאך צוזאמען מיט די קאנסערוואטיוון סיי די ליבעראלן און סיי די לינקע מיטגלידער פון דער ארבעטער פאר, סיי גופא. די לינקע האבן אבער אין דעם קריטישן מאמענט געשטיצט די רעגירונג, און די ליבעראלן האבן איר געהאלפן דערמיט. וואס זיי האבן זיך צוריקגעהאלטן פון שטימען.

דאס וויזט אז די ליבעראלן זיינען אנטשלאסן צו לאזן די רעגירונג עקזיסטירן דערווייל. — אמווייניקסטנס ביז זי וועט דורכפירן איר וואל־רעפארם פראיעקט. וועלכער איז איצט אויפ'ן סדר־היום און וועלכן עס איז אזוי וויכטיק פאר די ליבעראלן צו האבן דורכגעפירט, איידער עס קומען פאר די נייע וואלן.

וואס איז שייך די לינקע אין דער ארבעטער פארטיי גופא, זיינען זיי קאנטיק דיסציפלינירט געווארן און זיי וועלן ניט דערלאזן זייער רעגירונג צו פאלן, אויף וויפל דאס היינגט אפ פון זיי.

די דאזיקע אפשטימונג ציינט, אז די פאראויסזאגונגען וועגן דעם פאל פון דער רעגירונג ביי דער איצטיקער סעסיע וועלן דערווייל ניט דערפילט ווערן. זי ציינט, אז די אין וועמעס הענט עס ליגט איר גורל זיינען דערווייל אנטשלאסן צו לאזן זי אנגיין ווייטער.

קריסטן און מוסולמאנער אין א"י

פון י. אייגער, (ירושלים)

די כראניק פון קענגזייטיקע איבערפאלען צווישן קריסטן (אראבער) און מוסולמאנער ווערט מיט יעדן טאג רייכער. זייט דאס ערשטע גרויסע געשלעג צווישן זיי אין חיפה, וועלכע וועלן די מוסולמאנער האבען האבן דערמארדעט דעם רעדאקטאר פון דער אראבישער לאטווישער צייטונג, נייט כמעט ניט איבער קיין טאג, וואס אין דער אדער יענער שטאט זאל איין צד ניט איבערפאלן דעם צווייטן.

דער סכסוך איבער דעם בית־עלמין אין חיפה ציט זיך שוין פון לאנג. נאך אין יאר 1912 איז ער געבראכט געווארן פאר דעם מוסולמאנישן רעליגיעזן גערעכט, און דער לעצטער האט ארויסגעטראגן א פסק דין לטובת די מוסולמאנער. דער שטח פונ'ם בית־עלמין איז זעקס דונאם; ער גרעניצט זיך מיט דעם באדן פון א קריסטלאכן אראבער, וועלכער זאגט אז ער האט א קושאן (אייגנטום שיין) אויך אויף דעם בית־עלמין. פון דער צווייטער זייט האבן די מוסולמאנער א גוטן באווייז — טויזענטער יארן, ווען מיינט די וואס האבן זיך באטייליגט אין די אוונטסט רציחות.

אזוי שרייבן זיי איצט, אבער פריער האבן זיי פון אוונטס־אן ניט געפונען קיין איין מענשלאכן ווארט קעגן די מערדערייען און זייער נייסטלאכטער חיפה, וואס פירט איצט אן מיט דער מחלוקת, איז פריער געפארן צום פויפסט און גע־בעטן הילף פאר די מוסולמאנער קעגן די אידן. ער מיט דעם דערמארדעטן רע־דאקטאר זיינען געווען צווישן די ערשטע, וועלכע האבן קאנאניזירט די מערדער פאר "קדושים", און איצט אין איין מא־מענט איז די ברודערשאפט אויסגערייגט. ווייל דאס איז איינגאנצן געקיצלט. נאך יאר 1920, ווען קיין חיפה זיינען געקומען די אנטלאפענע פון די דייטן קריסטן, האבן זיי זיך שרעקלאך צעצאנקט מיט ערשט צוריק פון א יאר מ'בלומרשט שלום נעמאכט קענן די אידן.

וועגן דעם ווירקלאכן זין פון דער איצ־טיקער מחלוקת דערקלערט מען פאלגענ־דעם: דער שטריט איז ניט ענטשטאנ־דען פון זיך; נאר דא איז פארמשטאנ־פרעמדע האנט — דער וואטיקאן צוזאמ־מען מיט זיין נייעם שותף, מיט דער פא־שיסטישער איטאליע, וועלכע טרייסט וועג־נען דעם מאנדאט איבער ארץ־ישראל. דער וואטיקאן קאן בשום אופן ניט מש־לים זיין אז דאס הייליקע לאנד זאל זיך נעפינען אונטער פראטעסטאנטישער הערש־שאפט, און די ארטאדאקע קאטוליקן, פאר־שטייט זיך, שטיצן אים; דאנענען די אר־מיר באזונדערס דאס שטעטל אטיקע — ניט צוליב די חידושים וואס מען קאן דארט זעען, נאר צוליב דעם דניעסטער, איבער וועלכן מען קוקט אריין אין "יע־נער וועלט", אין באלשעוויסישן רוסלאנד.

א שמאלער טייך פון בערך צען ביז פופצן מעטער טיילט אפ דאס קליינע שטעטעלע פון מאהיליאו, מיט וועלכער עס איז פאר דער מלחמה געווען פאראייי־ניקט אין איין איינציקער שטאט: מאהי־לעוראטיקע. עטלאכע ברוקן האבן אמאל פארבונדן ביידע טיילן פון שטאט, וואס איז געלעגן צעוואורפן ארום די צוויי ברענען פון דניעסטער. נאך היינט וואוינען אין אכיקע אידן, וואס זייערע משפחות זיינען פון פאר דער מלחמה פארבליבן אויף יע־נער זייט טייל און וואס קאנען היינט איי־נער דעם אנדערן אפילו ניט זעען פון דער ווייטנס.

מיט עטלאכע יארן צוריק האבן נאך די סאוועטישע און די רומענישע גרעניץ־מאכט דערלויבט, מען זאל שטיין און גיין שפאצירן ביי די ברענען פון דניעסטער. פלעגן זיך צוזוויפקומען טאטעס און קינ־דער, ברידער און שוועסטער, חתנים און כלה'ס אויף ביידע זייטן פונ'ם טייך און זיך דורכשריייען אביסל איבער די שטילע וואסערן פון דעם דניעסטער.

שבת און יום־טוב פלעגן מען דא גיין שפאצירן, צו האלבע משפחות אויף יע־נער זייט — און די פארבינדונג איז נאך ווי ס'איז אויפגעהאלטן געווארן. היינט האבן סיי די רומענער און סיי די באל־שעוויקעס פארבאטן צו שפאצירן ביים ברעג — נאר דעם ערשטן טאג ראש־השנה נאכ'ן דאווענען מעג מען דא גיין צו תשליך אונטער דער קאנטראל פון די גרענעץ־ זשאנדארן.

רומענישע סאלדאטן מיט הויכע פיקעס און געלאדענע רעוואלווערן יאגן ארום ליינגאויס דעם ברעג און נישטערן אין די־שווארצע אידיישע רעדלאך, וואס שטייען מיט מחזורים און מיט פולע קעשענעס ברעקלאך און "באארבעטן" די העלפט דניעסטער, וואס געהערט צו רומעניע. זיי קאנטראלירן שטריינג די מינעס און די באוועגונגען און טוען גוט אכטונג, אז מען זאל טאקע דאווענען געטריי און פרום, אז מען זאל ניט "אריבערשמוגלען" אויף יע־נער זייט טייך קיין שאקל מיט'ן קאפ, קיין יאד מיט דער האנט, וואס קאן אויסגע־טיישט ווערן ווי א גרוס צו די "באלשע־ויקישע" תשליך ארמייען.

אבער די תשליך חיילות אויף יענער זייט דניעסטער זיינען אין די לעצטע יארן זייער שיטער געווארן, אפשר ווייל מען האט דארט מורא צו זיין א "פינסטער־לינג" און אפשר אויף, ווייל מען קאן זיך דארט שווערלאך פארגינען דעם לוקסוס, ארויסצוואווארפן אין טייך אריין ברעקלאך וואס מען קאן זיי פארנוצן אויף א פראק־טישן אופן . . .

די אידן אויף דער זייט דניעסטער, אין אטיקע, כאפן פון צייט צו צייט א נגב'ישן קוק "אהין", צי באווייזן זיך ניט דארט היימישע מענשן, קרובים, פריינט. מיט וועלכע מען וואלט זיך געוואלט כאטש שטומרהייד דורכשמועסן זיך מיט א בליק וועגן געזונט און פרנסה און וועגן נאך אזעלכע זאכן וואס קערן זיך אן מיט אידישקייט — אבער "יענע זייט" איז דערווייל ליידיק פון מענשן, נאר א טשע־מיעגש געדראנג. און איך שפאן, דער פראסט ברענט, דער הימל פארכמארעט, א הר־הא טומל, א מיש־מאש פון קולות, די אינגלאד, די צייטונגס־פארקויפער פאר־שריייען די לופט מיט די טאג־נייעס, איך פיל ווי איך פארליר באלד מיין זינען.

די משונה'דיקע סימפאניע פון דער בא־לעבטער נעווסקי פראספעקט, רייצט מיך ווי אויף צו לחכעים, נעדאנקען אן א שיעור שפארן זיך אין מיין מח; אלעס ארום איז פרייליאך, זארגלאז, פול מיט לעבן, טעא־טער, קינא־מאטאגראפן, נאסטניצעס, גרויסע מאגאזינען מיט זייערע שיינע אומ־געהויערע שוי פענסטער, אלע לויפן פליען יעדערער צו זיין באשעפטיקונג, יעדערער פילט זיך ווי א "מענש", נאר איין "אידל" טראגט זיך צוזאמען מיט'ן גרויסן מענשן שטראם, פלאנטערט זיך צווישן אלעמען, אומבאמערקבאר, ווי אן אומגליקלאכער האז, וואס איז נארנישט ווערט, אדער ווי א מצורע, וואס איז פארטריבן געווארן מחוץ למחנה . . .

אנגעוויטיקטע נעדאנקען, איין טרויער נאכ'ן אנדערן, שפארן זיך אין מיין מח: איך הויב אן אויף אן אמת'ן צו באגרייפן וואס חייסט צו זיין א "איד" צווישן אזוי־נע וועלף; וואס עס באדייטן די צוויי שאנד־ווערטער "קראמע יעווריעיען" פאר אונז אידן. אלע לעבן דא, אלע האבן רעכט צו גענינען פון דער שיינער שטאט: חינם, חזירים, וואנצן, טעראקאטעס, און אויך אלע מיינים פארברעכער: שכורים, גנבים, פראסטיטוטקעס מיט געלע בילעטן, — אפילו ווען זיי זיינען אידישע. אבער ניט פאר אר ארנטלאכן אידן וואס טשעפעט ניט קיין פליג אויף דער וואנט. און בשעת מעשה פיל איך א פארדראס אויף מיין עלטער זיידן און אנדערע דורות, וואס זיי איז באשערט געווען צו געבוירן ווערן "אידן" וואס וואלט מיר א שטיינער אנ־גענאגנען — גנב'עס זיך אין מיר אריין אז אפיקורסישער נעדאנק, — ווען זיי וואלטן געווען גויאים, אין איך, זייער אייניקל וואלט אויך געווען א פאנגע מענש, וואלט איך דאך פון קיין צרות ניט געוואוסט, פארשפארט אלע אומגליקן מיט'ן גלח, און דער באאלעקטער קינ'ס צייכן פון די צוויי ווערטער "קראמע יעווריעיען" וואלט מיך ניט פארפאלגט אויף יעדער שריט און שריט.

(שלוס אויס זייט 3)

אויף צום פראטעסט!
אידן פון ווייניפעג ערוואכט!
קומט און באשיצט די עהרע פון אייער פאלק!
די ירושה פון דורות!
קומט צום גרויסן
פראטעסט מיטינג
קעגן דעם סימפסאן באריכט
וועגן ארץ־ישראל
זונטאג 9-טן נאוו.
8 אזייגער אוונט
אין
ר. ק. א. ווייניפעג טעאטער
מ. דזש. פינקלשטיין, ש. מילער, דר. שאפירא און א. אסאווסקי
וועלן אדרעסירן די פארזאמלונג
זאל קיין איינציקער איד וועמען עס איז טייער דער גורל פון זיין פאלק ניט בלייבן אין דער היים.
פאראייניקטער שטימע מיט דער שטימע פון דער וועלט און פאדערט גערעכטיקייט.. ארץ ישראל פאר עם ישראל.
אונזער פראטעסט מוז געהערט ווערן פון דער וועלט און פון דעם בריטישן פאלק, אז מיר וועלן ניט דולדן קיין אפייגונג, קיין פארלייקענונג פון דער באלפור דעקלאראציע.
אויף צום פראטעסט!
אידיש פאלק!
קומט אין ר. קיי. א. ווייניפעג טעאטער, זונטאג דעם 9טן נאוועמבער, 8 אזייגער אוונט
פאראייניקטער קאמיטעט
פאר ארץ ישראל

כאראקטעריסטישע עפיזאדן פון דעם ניט־לאנג פארגאנגענעם רוסיש־אידישן לעבן אין רוסלאנד

דער

בלוט בלבול

פון מ. פייקאוו

באארבעט פון פ. זאלף און א. לאפין

פעטערבורג און "קראמע יעווריעיען"

סאנקט־פעטערבורג! — האט אויסגע־רופן דער קאנדוקטאר מיט שטאלץ, און באלד האט זיך אנגעהויבן א גרויס גע־רודער, א שפארעניש, און א לויפעניש: איטלאכער האט זיך געכאפט צו זיינע פעקלאך ווי ער וואלט מורא געהאט ער זאל עפעס וואס ניט פארשפעטיקן, איך האב אויך א כאפ געטאן מיין טשעמאדאן, און'ן ארויסגעלאפן אויף דער פלאט־פארם, א רוף געטאן א איוואשטשיק און געהייסן מיך פארפירן אין א וועלכער עס איז "נאסטניצא" (האטעל). דער איז־וואשטשיק האט מיט דעם גרעסטן יראת הכבוד א כאפ געטאן מיין טשעמאדאן, גלייך ווי אים וואלט גאר ווייניג אנגענאנ־גען, אז דער טשעמאדאן געהערט צו א איד, וואס האט זיך טרפה'ערהייט אריינגע'נגב'עט אין דער הייליקער שטאט פון "פעטער דעם גרויסן".

די פארצאצקעדיקע אדלערלאך זיינען משונגענערווייז געפלויגן. אביבער דער באר־לעבטער נאס — נעווסקי פראספעקט. זיי האבן זיך אויסגעמישט אין גוואלדיקן גע־יעג פון שליטלאך אין קראמען.

א פרייליאך לעבעדיקע וועלט האב איך דערזעען פאר זיך: ברייטע נאסן, הויכע מויערן, פאלאצן, מענשן, וועגענער, באנען, טראמווייען. מען גייט, מען פארט, מען לויפט, אן א סוף אן אן אן אויפהער. נאט מיינער! — טראכט איך מיר, ווי קאנען דא מענשן לעבן אין אזא טומלדיקן נהנים אן דער נאסן טומל פארהילכט מיך, מיך — דעם דארף אידן, פארטויבט מיינע אור־ען, איך האצקע זיך אין דעם שיין באר־פוצטן שליטל און פלי גלייך מיט אלעמען.

מיין איזוואשטשיק האט זיך אפגע־שטעלט לעבן א הויכן מויער, מיט א באר־לויכטענדן שילד איבער דעם אריינגאנג: "נאסטניצעא קאזיאל". און געהייסן זיך באר־צאלן א דרייי־רובלדיקן. קאנטיק, אז ער האט ענדלאך דערקלאכן אין מיר דעם טר־פה'ן אידן, און נעהאט שכל צו נעמען ביי מיר א מטבע.

ס'איז גלייך ארויסגעלאפן א שווייצער א באפוצטער מיט נאלדענע קנעפ, און מיט א בליץ שנעלקייט האט ער א כאפ געטאן מיין טשעמאדאן, און מיך געפירט אין הא־טעל אריין, און מיט גרויס איידלקייט האט ער מיך אריינגעפירט אין א שיינעם רחבת'דיקן צימער. איך האב גלייך באר־שטעלט ביי אים א פרישטיק: טיי אין צור־ביסן. און ער איז אוועקגעלאפן דאס גלייך ברייינגען.

איך האב זיך געפילט גליקלאך, וואס איך וועל קאנען אביסל זיך אויסרוען פון מיין שווערער נסיעה, באראואיקן מיינע נערוון בדי איך זאל קאנען מיט א רואי־קער קאפ זיך נעמען צו מיינע ענינים. איך האב זיך שנעל ארומגעוואשן, איבערגעטאן זיך אין מיינע יום־טובדיקע בגדים און זיך געזעצט ביים טישל, און געווארט אויפ'ן פרישטיק.

ס'האט זיך אריינגעלאזן אין צימער דער האטעל אויפזעער, און מיט א ליבלאכן שטייבל זיך פארנוינט. און געבעטן איידל מיין פאספארט. איך בין געבליבן זיצן ווי אן לשון. ניט אנגעהויבן צו וויין וואס מען הויבט אן צו טאן. ס'האט זיך אינווייניק אין מיר ווי עפעס וואס א צאפל געטאן.

איך האב זיך אנגענומען מיט מוט, ארויסגענומען מיין פאספארט, און מיט ציטערנדיקע הענט האב איך אים דער־לאנגט און מיינע בליקן האב איך ניט אראפגענומען פון אים, ביי מיין בעל דבר האט זיך דער פנים גלייך געענדערט, דער פרידערדיקער העפלאכער שמייכל וואס האט גערוט אויף זיין פנים איז געווארן פאר־שוואונדן און גיפטיק, שטעכיק האט ער מיר געטייטלט אויף די צוויי פארשלאלטע־נע ווערטער "קראמע יעווריעיען" און רופט זיך אן קורץ און שארף: האט ער טרוקן: "נאספאדין! איר קאנט דא ניט פארבלייב־בען קיין פינף מינוט צייט. פאזשאלויטע, נעמט זיך אייער טשעמאדאן און גייט אויך אין דער שטאט אויפ'ן פרישטיק.

איך האב געפרואווט בעטן זיך ביי אים, ער זאל מיר כאטש לאזן אפצורוען זיך א ווייל פון שווערן וועג. איך האב אויך גע־פרואווט אנכאפן אים א סומע געלט פארן לאזן מיר די נאכט איבערנעכטיקן ערגעץ וואו אין א פינסטערן קעלער, אדער אין א סאראי פון קוילן. אבער ניין! ער וויל פון דעם ניט וויסן. ס'טייטש, אזא פארברעכן, האלטן ביי זיך א טרפה'ן אידן און רופט זיך אפ א ביסל ווייכער: — "נאלובטשיק" ווייסטו דען ניט פון דעם "זאקאן", אז אויב מען וועט דיר דא כאפן דערווארט מיך א שטראף פון פינף הונדערט רובל."

איך זע, אז מיינע ווערטער ווירקן ניט אויף אים. און איך מוז גלייך פארלאזן דעם האטעל. גיב איך א זאג: וועסטו אפשר, לאזן מיין טשעמאדאן איבערנעכ־טיקן דא, פאר אים וועסטו קיין שטראף דאך ניט האבן. קייגער וועט דאך ניט דער־קאנען, אז ער געהערט צו א אידן. און איך וועל פאר אים באצאלן ווי פאר א לעבערי־קען נאסט. דער אויפזעער האט זיך א ווייי־לע געקוועטשלט און ענדלאך איינגע־שטימט: "לאדנא עטא מאזשנא!"

איך האב זיך געלאזן גיין, דער אויפזע־ער נאך מיר. קאנטיק ער האט שוין גע־וואלט מיך זעען פון יענער זייט טיר, אויף די טרעפ האב איך באגעגנט דעם שווייצער טראנסנדיק אויף א באפוצטן טאץ א סער־ווירטן פרישטיק פאר מיר. ער איז געבליבן שטיין פארוואונדערט: וואס איז דאס פאר א מאדנער נאסט? באשטעלט א פרישטיק, און אנטלויפט אן א "זיי־גע־זונט."

איך בין שוין אויף דער נאס, איך לאז זיך גיין, וואוהין? — ווייס איך אליין ניט, בלייבן שטיין אויף אן ארט קאן איך ניט, איך ווער אויסגעמישט אין גוואלדיקן

דרעדע קי, פעטע און רויטע, פראפאנאנדע קי אזוי צו זאגן, מרוקען אריבער פון "יע־נער וועלט", פון דער באלשעוויסישער זייט, קיין אטיקע.

ערשט שפעטער הויבן זיך אן באוויין אויף יענער זיי טעטלאכע געציילטע אידן, מאהיליעווער כלי קודש אפנים, און "קאמ־פינסטערלינגע", וואס דרייען זיך ארום כלומרשט צווישן די בהמות, גלייך ווי זיי וואלטן נארנישט אויסן נעווען דעם תש־ליך. נאר א פאשע. דאס וואר־דן אבער פארט אלעמאל א בליק אין טייך אריין, כדי אים צו אנטשעריקן אויף דעם אופן פאר די פעלנדיקע ברעקלאך.

זיי האלטן זיך אלע נאר נאענט ביים טייך, באגלייט פון הויטע־ארמייער, וואס היטן זייערע טריט — אבער אויפגעפאלן אין מיר, וואס זיי נייען כמעט אלע ארוס־געוויקלט מיט געלע פאטשיילעס ארום האלז, באקאנטע האבן מיר אויפגעקלערט די דאזיקע רעטעניש. מיט יארן צוריק איז אנגענומען געווארן אזא מין שטומע סיג־נאל־שפראך, לויט וועלכער א געל טיכל ארום דעם האלז האט באדייט, אז ס'איז שלעכט. און א ווייס טיכל דאקעגן, אז עס איז גוט אדער לכל הפחות נישטשה . . .

לאנג בין איך געשטאנען און האב זיך צוגעקוקט צו די געלע פלעקן אויף יענער זייט, וואס וועלן אויף וואס אמאל אלץ מער. איך האב זיי געזעען, די קאמפינסטערלינ־גע, אידן מיט פארציינטיקע קאנטרעוועג־קוצ'אנערע בערד, וואס וואלטן נעבאך כח געהאט, אין די דאזיקע הייליקע טעג, צו ציטערן עפנטלאך ווי א פיש אין וואסער, צו שרעקן זיך אזוי צו זאגן לעגאל פאר דעם יום־הדין וואס שטייט פאר דער טיר, און וואס מוזן זיך איצט באהאלטן מיט זייער פרומקייט, פארשטעלן זיך הינטער די בחמות וואס פאשען זיך ביים ברעג. עס איז זיי שלעכט אויפ'ן הארצן און די געלע פלעקן זעען זיך טאקע שטארק דייט־לאך . . .

אבער מאדנע: ערשט איצט האב איך דערזעען אז עס געלט זיך שטארק אויך אויף דער זייט גרעניץ, ביים רומענישן ברעג. די בעסאראביער אידן ווילן אויך צוואוויסן טאן זייערע קרובים אין מאהי־לעוו, ווי אזוי עס גייט זיי אליין — און עס גייט זיי טאקע זייער ביטער. זיי מענן זיך אמת זיין די רעכטע פינסטערלינגע, ווי ווייט זיי ווילן נאר אליין און קיינער שטערט זיי ניט צו קאנסומירן אין די גרעסטע מאסן דעם באוואוסטזיין, "אפיון פאר'ן פאלק", אבער מען לאזט זיי דער־פאר ניט לעבן אויף אן אנדער אופן.

די רעגירונג פירט א פאקטישע פאלי־טיק פון עקספראפריאציע פון דער זייד. מען שניידט זיי אפ פון פארשיידענע חב־נסה־קוואלן, וואס זיינען פריער געווען אפן פאר זיי. און א חוץ דעם וועלן זיי איינגאנצן רואינירט פון דעם אכזריות'דיקן שטייערן־סיסטעם, וואס אין פאר אידן א סך שטריינגער ווי פאר ניט־אידן, און פון דעם שרעקלאכן כאבאר־רעזשים וואס נאנט אויס דעם דם התכלית ביי דער אריימער אידישער באעפלקערונג.

די אידן אויף דער זייט דניעסטער אבער ווערן שרעקלאך פארפאלגט פאליי־טיש און עקאנאמיש — און די געלע פלעקן ווערן דערפאר וואס אמאל אלץ מער אויף אויף דעם רומענישן ברעג פון דניעסטער . . .

ביי די ברעגן פון דניעסטער

פון מ. ג. צימערמאן

פעטע, אסיענדיקע בלאטעס פלייצן אין די בעסאראבישע שטעטלאך. קליינע, אויסגעארבעט, הארבאטע שקאפעס, וואס זעען אלע אויס ווי מענדעלעס קליאטשע, שלעפן די דראזשקעס פון וואקזאל אין שטעטל אריין, סאפען שווער, העעקען און דרינען און קערן פלוצלונג איבער דיי גאנ־צע דראזשקע גלייך אין דער בלאטע אריין.

זיי טוען דאס חלילה ניט פון האפערדי־קייט וועגן. אידישע שקאפעס וואס מר־טשען נעבאך אפ זייערע בידעע יארן אין פינסטערן דלות, זיינען בטבע ניט. אויפ־געלייגט צו קיין וואוויל־יונגערישע שטיק — זיי קאנען זיך אבער פשוט קיין עצה ניט נעבן מיט די פאר'מבול'טע זומפן און וועלכע עס מרינקען זיך דיר בעסאראבישע שטעטלאך . . .

קוים הויבט אן גיין דער ערשטער הארבסטיקער רעגן און עס לייגן זיך אי־בער'ן לאנד די ערשטע קאלטע פייכטע נעפלען, ווערט די פעטע און שווארצע בע־סאראבישע ערד אויגענווירן און צעוויקס און בלייבט אזוי ליגן ווי א בייזער, פינס־טערער עלעמענט, וואס מען קאן אים ניט באצווינגען, ביז צו די שטארקע פרעסט...

זי ליגט אזוי אפ, די בלאטע. וואכן און חדשים. מיט א קאלטן, פעטן גלאנץ, שפרייט זי זיך איבער שאפייען, וועגן און שליאכן. רייסט זיך אריין ביז אין די ני־דעריקע אידישע דיזיילאך, וואס שטופן זיך שוואכע און איינגעהויקערטע אין איר תחום אריין — און זי שניידט אפ אויף א לאנגער צייט דאס קליינע שטעטל פון דער גאנצער וועלט . . .

אין אט די חשונ'דיקע טעג, וואס הויבן זיך אן בעסאראביע שוין אלול־צייט, פארט מען דא ניט אריין און ארויס. מען זיצט אין די נידעריקע ליימיקע שטיבלאך, טרינקט טיי פון גרויסע שיסלען און כאפט פלינן, קוקט אויס דורך די קליינע קרומע פענסטערלאך אין דער גרויער טרייסטלא־זיקייט פונ'ם צעוויקס דרויסן, שפילט אין קארטן און קרינגט זיך מיט דער ווייב, צוליב דער "אידיליע" — און אז עס פאר־ביינקט זיך אמאל נאך א טעגשן, מאכט מען אויף די טיר און מען שרייט אריבער צו א שכן אויף יענער גאס, וואס ענטפערט ווידער אפ שרייענדיק איבער די טיפע כלאמעס, וועלכע מען קאן וואכן לאנג ניט אריבערגיין . . .

די דאזיקע אמת'דיקע "ימים־נוראים" האב איך מיר אויסגעקליבן פאר א ריזיג איבער בעסאראביע. איך האב דורכגע־מאכט דאס לאנד אין דער ליינג און אין דער בריים. אויף אומענדלאכע פעלדער, וואס ליגן קאלט און אפגעגרייזשעט, אונ־טער א נידעריקן גאנצן הימל, פאשען זיך בהמות, חינטער וועלכע עס יאגט זיך א קליין שנצל איינגעוויקלט אין א זאק.

רוסישע פויערס, אלטע און יונגע, וואס זעען אלע אויס ווי באלסטאי אדער ווי קרויסטוס, בראדיען באברויסע אין די בלאַ־טעס, ארבעטן אין די איבערפולטע שיי־ערס, שטופן אונטער רייזיקע שווערע חזיר־רים, וואס קריכן דוקא אונטער דעם פארב־דיקן אויטאמאביל און קראצן זיך, לאנג און פארטראכט אין די קאלטנעוועטע בערד, ווען זיי דערזעען אנפארן א פרעמדן מענשן.

צווישן די אומצאליקע בעסאראבישע שטעטלאך, וואס איך האב באזוכט אויף מיין רייזע איבער רומעניע, דערמאנט זיך

די כראניק פון דער רעגירונג

עסטרייך

פראנקרייך

אנגלאנד

אמעריקא

אסיע

אפריקא

אויסטראליע

ווירטשאפט

ווארעמע ווארט

ווארעמע ווארט

ווארעמע ווארט

ווארעמע ווארט

ווארעמע ווארט

ווארעמע ווארט

ווארעמע ווארט

ווארעמע ווארט

ווארעמע ווארט

ווארעמע ווארט

ווארעמע ווארט

ווארעמע ווארט

ווארעמע ווארט

ווארעמע ווארט

ווארעמע ווארט

ווארעמע ווארט

ווארעמע ווארט

ווארעמע ווארט

ווארעמע ווארט

ווארעמע ווארט

ווארעמע ווארט

ווארעמע ווארט

ווארעמע ווארט

ווארעמע ווארט

ווארעמע ווארט

ווארעמע ווארט

ווארעמע ווארט

ווארעמע ווארט

ווארעמע ווארט

ווארעמע ווארט

ווארעמע ווארט

ווארעמע ווארט

ווארעמע ווארט

ווארעמע ווארט

ווארעמע ווארט

ווארעמע ווארט

ווארעמע ווארט

ווארעמע ווארט

ווארעמע ווארט

ווארעמע ווארט

ווארעמע ווארט

ווארעמע ווארט

ווארעמע ווארט

ווארעמע ווארט

ווארעמע ווארט

1930 עקסיבישאן בעקינג קאנטעסט רעזולטאטן !

דער גאלדענער מעדאל
די צוויי זילבערנע מעדאלן
103 ערשטע פרייזן
225 פרייזן צוזאמענגענומען

אין איבער 40 ווארייעטיס פון היימיש געבאקטן ברויט, קעיקס און פייסטרי פון יעדן סארט מעל
האבן ווידער געוואונען מיט אויסשטעלונגען געבאקן פון

Robin Hood FLOUR

די דאזיקע פרייזן זיינען געוואונען געווארן ביי די עקסיבישאנס אין ברענדאן, קאלגארי, עדמאנטאן, סאסקאטון, רעדזשיינע, יארקטאן נארט בעטלפארד און פרינץ אלבערט. און האבן געדעקט ווייסן, ברוינעם און פענסי ברויט, ראלס, ביסקוויטס, באנס, פאיס, קוקיס און דאזנס פון פארשיידענע סארטן קייקס אין

SELECTED HARD SPRING WHEAT
ROBIN HOOD FLOUR
ROBIN HOOD MILLS LIMITED

כיניאן און דזשוניאר קלאסן.
שרייבט צו ראָבין הוד מילס לימיטעד, מוסדזשא, מאנט. בעטעריס זיי צו שיקן צו אייך פ ר י י
אן וועלכע סאיז פארפליכטונגען,
א קאפיע פון דעם געבעקס בוך.

„77 וויינינג רעסיפיס"

דאס קינד פון זינד

די געפאלנסטע מענשן און די העכסטע איידעלע נעפיקן ווערן ארויסגעבראכט אין דעם דאזיגע מערקווירדיקן און העכסט שפאנענדן ראמאן.

פון א. ד.

(פארטזעצונג)

ער איז געשמאנען ווי פארשטיינערט. זיין פארבימערונג קענן איר איר האט זיך פארבונדן מיט זיין יונגער פרוי, און צום ערשטן מאל האט ער טיף אין זיין האר־צען זיך געמאכט פארווירפע. אז ער אליין איז שולדיק אין דעם אלעם. האט ער דען ניט פאר דער חתונה איר פארשפראָ־כען צו זיין צופרידן מיט איר באדיינונג ? פאר וואס האט ער זי ביז איצט גע־מוטשעט?

אבער עס איז איצט ניט געווען די צייט פון זוכן חשבונות ווער עס איז שול־דיק. די יונגע פרוי איז קראנק. זי מוז האבן א דאקטאר.

און מייקל הייל־ברון האט שנעל טע־לעפאָנירט נאך א דאקטאר.

דער דאקטאר איז געקומען. ער האט עקזאמינירט די קראנקע, וועלכע איז אונ־טערדעסן נעקומען צו זיך פון איר אנ־פאל, און ער האט געזאגט ערנסט :

— איך בין געווארן צו רופן יע־דע קראנקהייט ביים ריכטיקן נאמען, איך וויל גארנישט פארדעקן. די מאדאם לייד־דעט פון נאלאפירנדיקער שווינדזוכט. זי מוז אמשנעלסטן אוועקפאָרן אין א גע־זונטן קלימאט — איך גלויב אז דענווער איז א גוטער פלאץ פאר דעם.

און איך זוך אימער צו באשולדיקן אי־מיצן, און דאך וויים איך, אז אפט זיי־נען די אומשטענדן אליין די אמת'ע שול־דיקע. דער מענש־ וואלט קיינמאל ניט באגיין קיין פעלער, ווען די אומשטענדן וואלטן אים נישט פארפירן דערצו. איך קאן דיך גוט גענוג, מייקל, און איך ווייס ווי ווייט מען קאן דיך באשולדיקן אין אומרעכט.

— אבער דו גריבלסט זיך צופיל אין דיין אומגליק, מיין פריינט, און דו פאר־ניפטעסט זיך דיין לעבן כאטש דו קאנסט דערמיט גאר ניט העלפן. דו דארפסט אר־בעט, מייקל, ערנסט, שווערע ארבעט, אז דו זאלסט קיין צייט ניט האבן צו קלערן ווען זיך.

—און אזא ארבעט, מיין פריינט, קאן איך דיר געבן.

— דו ווייסט וואס עס באדייטעט דער אמט פון דיסטריקט אטארני אין ניו־יארק ? אזא שטאט האט, נאטירלאך, פי־לע פארבינדונגען. איך בין איבערגעלאדן מיט ארבעט. מיין סטאף פון 58 אסיס־טענטס דיסטריקט אטארנים מיט דער גרויסער מאסע דעטעקטיווס מוזן האבן א פירער, א הויפ־וויזער. מיין אפיס איז א בריטע פעלד פאר א מענש, וועלכער מיינט ערנסט צו שאפן געדעכטקייט. פאלג מיך, מייקל, נעם דו איבער די פי־רונג פון מיין אפיס. איך וויים אז דו נוטיקסט זיך ניט אין דעם. דען דו האסט א גרויסע פראקטיק און א גרויסן נאמען; אבער דו וועסט אין מיין אפיס קאנען אויפטאן פיל מער פאר'ן פאלק ווי אלס געוויינלאכער בירגער. אויב איך טראג דעם נאמען, וועסטו אבער זיין דער אמת'ער דיסטריקט אטארני אין דו וועסט קאנען שאפן געדעכטקייט צו די געדריקטע מענ־שען, אזוי פריי ווי דו וועסט עס אליין וועלן.

— איך וואלט דיר ניט אנגעבאטן די דאזיקע פראנטווארטלאכע שטעלע אלס עלטסטער פון דעם דיסטריקט אטארנים אפיס, ווען איך וואלט ניט געוואוסט דיין פייאיקייט אין דיין ערלאכקייט. איך דארף האבן א מענשן ווי דו, מייקל, קום מיט מיר, טייל זיך מיט מיר מיט דער אר־בעט און דאס וועט דיר אליין אויך גו־טעס טאן און דו וועסט פארנעמען דיינע איינענע שמערצן.

דער אנבאט צו ווערן דער צווייטער פוקר דעם דיסטריקט אטארנים אפיס מיט דער פולער מאכט איבער דער גרויסער מאשעינערע פון די אסיסטענטס, דעטעק־טיווס און אלע אנדערע מיטלען, איז פאר מייקל הייל־ברון געווען אין דעם דאזיקן אויגנבליק אן אנגענעמע איבערראשונג; ניט צוליב דעם כבוד, וואס ער ווערט דער צווייטער פון דעם דיסטריקט אטארני און ניט צוליב דעם כבוד, וואס ער ווערט דער צווייטער, נישט צוליב דעם געהאלט וואס ער וועט קריגן, נאר טאקע צוליב דעם וואס ער וועט קריגן פאר זיך א בריוטן פעלד פון טעטיקייט. וויפיל וועט ער קאנען שאפן פאר די געדריקטע, באַ'גול'טע מענשן, און וויפיל וועט ער קאנען פאר־אָלגן די פארברעכער. עס איז דא אזוי פיל צו טאן פאר דער פארבעסערונג פון דער מענשהייט, און ער וועט טאקע אין די שטענדיקע אויפרעגונג פון זיין אמט פארגעסן זיינע איינענע שמערצן.

— איך נעם אן דיין פארשלאג, ווי־ליאם, — האט ער נאך א לאנגן טראכטן געענטפערט.

מען האט געקאנט זעען אויף מר. מע־ראזש'ס געזיכט, אז ער איז זייער צופרי־דען, וואס אים איז געלונגען צו קריגן דיין אפיס אזא קראפט ווי מייקל הייל־ברון.

אקאדשט האבן זיי אנגעהויבן צו רעדן צווישן זיך איבער געוויסע נייע פלענער, ווי אזוי אויסצובעסערן דעם דיסטריקט אטארנים אפיס, אלס דער דינער פון דעם קוקוב איז אריינגעקומען און ער האט אי־בערגעגעבן א וויזיט קארטל צו מייקל הייל־ברון, אויף וועלכן ער האט געלעזן די ווערטער :

"מענדל סאווינסקי, פארטרעטער פון דער פירמע קוטין. פעטערבורג, מאסקווע און האמבורג".

קאפיטל 32

— מענדל סאווינסקי ! — האט מייקל הייל־ברון גערעדט צו זיך און ער האט ארויפגעלייגט די האנט אויף זיין שטערן, אזוי ווי ער וואלט געוואלט זיך אין עט־וואס דערמאנען. — א באקאנטער נאמען. ווער איז דאס ? אבער ווארט, איז ער ניט דער חתן פון חנה האפערן, די פאר־שוואונדענע אימיגראנטקע פון עליס אייזענד ?

— א "מעסענדזשער באי" האט גע־בראכט די דאזיקע קארטל, — האט דער קוקוב דינער געמאלדן, — ער האט מיר דערציילט, אז א יונגערמאן וואוינט אין אייער אפיס. מען האט אים געזאגט, אז איר זייט אין קלוב, האט ער צו אייך גע־שיקט די דאזיקע קארטל, דערווארטנדיק אייך באלד צו זעען.

און דער דינער האט זיך פארנוינט און איז ארויסגעגאנגען.

מייקל הייל־ברון האט זיך אויפגעהויבן פון זיין זיץ.

— אט האב איך שוין די ערשטע אר־בעט פאר מיין נייעם אמט, וואס דו האסט מיך אנגעבאטן, — האט ער געזאגט צו זיין פריינט, דעם דיסטריקט אטארני. — שטעל זיך פאר דעם זעלבטענעם פאל : אזא זערע באאמטע אויף עליס אייזענד זיי־נען דאך אזוי שטריינג, דאס זיי קוקן מיט טויזנטער אויגן אויף יעדן, וועלכער וויל זיי געבן צו זיך א גרינעם קלוב, און ביי דעם קלענסטן פארדאכט ווערט דער אימיגראנט פארהאלטן, און דא קומט א פארברעכער און פארפירט א גרינע מיידל, און וואס נאך מער, די אימיגראציע באר־אמטע גיבן אים ארויס די אימיגראנטקע אזוי שנעל, ווי עס וואלט געווען צווישן זיי אן אפגעמאכטע זאך.

— איך האב שוין געהערט פון דעם דא זיקן פאל, — האט מר. מעראזש באר־מערקט, — אבער וואס האט דאס צוטאן מיט דעם דאזיקן יונגערמאן, וועלכער דערווארט דיר אין דיין אפיס ?

— דער דאזיקער יונגערמאן, — גע־ענטפערט, — איז דער חתן פון יענער פארפירטער מיידל. ער קומט אהער פון רוסלאנד אום צו זוכן זיין פארשוואונדע־נע כלה, נאכדעם ווי ער האט נאכגעפרעגט ווענן איר דורך א בריוו אין די אימיגראַ־ציע הילפס ארגאניזאציע. מיר דאכט, אז מען האט אים געענטפערט, דאס ער זאל אליין קומען, איז ער געקומען.

בלוט בלבול

(שלוס פון זייט 2)

עפעס לעבן דא דאך יא אידן, — גיב איך מיר א טראכט, — אבער ווער וויים זיי, וואו זיי זיינען. און נאכפרעגן האב איך מורא איך זאל חלילה אליין ניט ארייננפאלן גלייך צום וואלף אין די ציין אריין.

מען דארף נאר גיין צום וואקזאל פאלט מיר איין א נעדאנק, — דארטן וועל איך זיך איבערדרייען דעם טאג און די נאכט, און מארגן גאנצפרי וועל איך פארן צום קניאז קאטשובעיען, אבער באלד בלייב איך שטיין, און גיב זיך אליין א פרעג :

— וואוהין ווילסטו גיין ? צום וואק־זאל ? וואו ס'שווינבלט און גרובלט אזויפיל שפיאנען זשאנדארמען אנענטן וואס קוקן ארויס אויף אזעלכע "האזן" ווי איך, זיי זאלן זיך קאנען גוט א שפיל טאן מיט זיי, — דארטן ווילסטו גיין, קריכן איינער אליין אין פייער ? גיין, איך טאר דאס ניט טאן ? אבער וואס טוט מיר פארט ? וואו נעפינט מען פארט א שטיקל ארט אוועקצוליגן דעם קאפ, — האב איך ענ־לאך באשלאסן : זאל זיין וואס עס וועט זיין ! איך וועל ניט ווארטן אויף מארגן, כ'וועל שוין נעמען אן איזוואשטשיק און פארן צום קניאז קאטשובעיען. נשקשה — האב איך געטראכט, איך וועל ווי עס איז קאנען צוואמענגענומען מיינע נעדאנקען, און וועל אים אויסדערציילן פון אלע מיי־נע צרות, צוליב וואס איך בין געקומען א הער אין פעטערבורג, און אגב, וועל איך אפשר קאנען ביי אים איבערנעכטיקן.

דער נייער נעדאנק האט מיך א ביסל דערמוטיקט, און מיט שטאלץ האב איך אויסגעשריען : איזוואשטשיק ! — גלייך אז מיט א בליץ־שנעלקייט צוגעלאפן א שיין באפוצטע שליטל. איך האב זיך שנעל אריינגעזעצט און הויך באפעלן : פיר מיך צום קניאז קאטשובעי ! . . .

ווי א שטורעם ווינט האבן זיך די פערד־לאך געטראגן איבער די גאסן, פראספעקטן און סקווערן. דער גלאנץ פון פעטערבורג האט מיר געשווינדלט אין די אויגן. אין א צוואנציק מינוט אדום בין איך צוגעפאָרן צום פלאץ פון קניאז קאטשובעי.

(פארטזעצונג קומט)

מיט גרויס פרייד דערווארטעט איר די

יום-טובים !

א גאנצן יאר האט איך געווארט אויף יום טוב

דאמעסטיק איז א ריינער גרינצייג פעט, געמאכט דורך א ספעציעלן פראצעס און איז כשר בהשגחת הרב

ישראל יצחק כהנעמאן

דאמעסטיק שארטענינג ווערט פארקויפט ביי אלע גראסעריליים, אין איין־פונטיקע קארטאנס.

"קויפט עס אן פרואווט עס"

געמאכט אין קאנאדע פון א ריין קאנאדער פירמע.

DOMESTIC SHORTENING
PURELY VEGETABLE

I.P. D.S. 8

סאסקאטון סאסקאטון

סאסקאטונער נאטיצן

דער פרויען קאמיטעט פון נאציאנאל פאנד האט דורכגעפירט לעצטע וואך א שמחה'לע לכבוד די מיידלאך, זאמלערנס פון די נאציאנאל פאנד פושקעס. דאס איז פארגעקומען אין דער היים פון מרס. מעקס טייטלבאום. עס זיינען דורכגעפירט געווא־רען "גיימס". פלארענס באלזאק, עני שאר און ראָז פילער האבן געוואונען די פריזן.

* * *

מזל טוב ! מר. און מרס. ס. פרידמאן, האבן דערהאלטן א ידיעה פון קאלגארי, אז דייער טאכטער מרס. אלבערט האוראוו, האט געבאָרן א זון.

* * *

מרס. י. גענזער האט זיך צוריקגעקערט פון עדמאנטאן, וואו זי איז געווען דער גאסט ביי איר זון און שנור, מר. און מרס. הערי גענזער.

* * *

ביים אידישן נאצ. ארבעטער פארבאנד

מיט א פאר טעג צוריק איז דא דער־עפנט געווארן א ביבליאטעק פון הני־גען ברענטש, וואס איז אפן פאר אלעמען. אלע וועלכע זיינען פאראינטערעסירט צו לעזן א אידישן בוך זיינען געבעטן צו קו־מען, יעדן דינסטאג און דאנערשטאג פון 8.30 ביז 10. אין די דאזיקע אוונטן און שטונדן איז אפן די ביבליאטעק.

אין ביבליאטעק קאן מען באקומען בי־כער פון די פאלגנדע שרייבער : שלום עליכם, פרץ, מענדעלע, שלום אש, ש. אנ־סקי, משה נאדיר, רייזין, יעקב גארדין, אפאטאשו ווי אויך אלערליי איבערזעצונ־גען פון טשארלס דיקענס, טאלסטאי, נאר־קי א. א.

* * *

סאסקאטונער אידן פראטעס־טירן

די ציוניסטישע ארגאניזאציע פון סאס־קאטון, האט לעצטן זונטאג אפגעהאלטן א גרויסע פראטעסט פארזאמלונג קעגן דער נייער בריטישער פאליטיק אין ארץ־יש־ראל.

די הערן דוש. מ. נאלדענבערג, בען צור קערמאן און נארמאן גענזער, האבן געהאל־טען רעדעס און די פארזאמלונג האט אנ־נעומען א שארפע רעזאלוציע קעגן דער האנדלונג פון דער בריטישער רעגירונג בנוגע ארץ־ישראל.

אין דער רעזאלוציע ווערט צווישן אנ־דערע געזאגט : "די אידן פון סאסקאטון דריקן אויס זייער טיפסטן באדויערן און גרויס אנטוישונג אין דער עגדערונג וואס איז אנאנסירט געווארן פון לארד פעס־פילד אין דער רעגירונגס פאליטיק בנוגע ארץ־ישראל. דער גאנצער סטייטמענט פון דער רעגירונג פירט צו דעם באשלוס, אז זי האט בדעה צו עטאבלירן א נאציאנאלע היים אין ארץ־ישראל פאר די אראבער, נאר ניט פאר די אידן, וואס איז גארנישט אין אנגלאנד מיט דער באלפור דעקלאראַ־ציע א. א. וו.

פאר פאטאגראפיעס

נייט וואו צופרידנהייט איז נאראנ־טירט. טהאמס סטודיא אין די סאמע מאדערנע סטודיא אין דער פראווינץ. מיר וועלן אראנזשירן אן אפאינטמענט צוצופאסן אייער באקוועמלאכסיים.

THAMS STUDIO
154-2ND AVE. SO. SASKATOON
PHONE 6631

קליידער מאכן דעם מענשן

דער דערפאלגרייכער מאן פאן שטענדיק אויסגעקליבן ווערן אן אונטערשייד וואו ער איז. ריינקייט איז שטענדיק וויכטיק און עס איז דא בלויז איין מיטל צו אנהאלטן דאס, און דאס איז דורך א רעגל־לאזט אונז אכטונג נעבן אויף איי־ערע פאדערונגען. מיר זיינען זיכער אז איר וועט זיין צופרידן.

Phone 5588
Belgian
DRY CLEANERS
DYERS & FURRIERS Ltd
123-20TH ST. W. - SASKATOON

פרישע, קילע לינען פאר אייער בעט

איז דא עפעס אזוינס וואס העלפט איינעם צו האבן א גוטע נאכט רו אין דעם הייסן וועטער, ווי פרישע, ריינע, קילע בעט לינען ? און עס איז פונקט דער סארט לינען וואס מיר קאנען אייך געבן אויב איר שיקט אייער זעט צו אונז. — לי־נען געוואשן און געשווייענקט אין שטראמען פון ריינסטער רעגנווא־סער — לינען געפרעסט גלאט און ווייך.

Modern Laundry Ltd.
PHONE 4779 SASKATOON

א פובליק לעקציע

וועט געגעבן ווערן פון

ווילהעמינא סטיטש

פון לאנדאן, ענגלאנד
אין

סענטראל יוניטעד טשורטש

דאנערשטאג נאכט 6טן

8.30 אוונט

אויף דער טעמע:

"סילווער ליינינגס"

בילעטן: $1.00, 75ס., 50ס., 35ס.

צו באקומען אין ראסעל לענג'ס, פארטעדזש עוועניו, אויך אין וויניפעג פיאנא קאמפאני, 333 פארטעדזש עוועניו.

וועט האלטן א לעקציע היינט אוונט

מיס ווילהעמינא סטיטש, פון לאנדאן, ענגלאנד, סטעף שרייבער פאר דריי אנ־פירדנדיקע ענגלישע צייטונגען און אינ־טערנאציאנאל באוואוסטע לעקטארן, וועט האלטן א לעקציע היינט, 8.30 אוונט, אין סענטראל טשורטש, אויף דער טעמע : "סילווער ליינינגס".

מיט דער דאזיקער לעקציע פירט מיס סטיטש אירע צוהערער אויפ'ן וועג פון לעבן אין זוכעניש פון גליק און פרייד. וואס פאר אן אמוזיינדיקע, אפטימיסטי־שע. הארציקע פירערן זי איז ! ווילהעמינא סטיטש איז גוט באקאנט צו טויזנטער מענשן.

די פראפיטן פון דער לעקציע וועלן אוועקגעגעבן ווערן פאר דער ארבעט פון דער וויניפעגער צעזונהטייט ליג (מאני־טאבא ברענטש. פון דעם קאנאדער נעזעל־שאפטלאכן הינינעע קאונסיל, וועמעס אר־בעט עס איז צו פארמיידן מעדיציניש צווי־שען דער אלגעמיינער באפעלקערונג.

בילעטן : $1, 75ס. 50ס. און 35ס צו באקומען ביי ראסל ליינס, פארטעדזש עוועניו, און ביי דער וויניפעג פיאנא קאמ־פאני, 333 פארטעדזש עוועניו.

— מיך אינטערעסירט זייער דער פאל, — האט מר. מעראזש געזאגט, — און איך האף, אז ווען דו וועסט איבערנע־מען דיין אמט וועסטו ארויינברייננען ליכט אין דער דאזיקער טונקלקייט, וואס רום ווער ווייס וויפיל נאך אזעלכע עלנטע גרינע מיידלאך ווערן אויף דעם זעלבן אופן פארפירט פון עליס אייזענד ?

(פארטזעצונג קומט)

וויניפעגער וואוילטעטיקע ארבעט מוז אנגעהאלטן ווערן

זאל זיך עס נאר אפשטעלן אויס מאנגל אין געלט, וואלטן די ליידן פון טויזנטער קליינע קינדער, עלטערע מענער און פרויען, קראנ־קע, בלינדע און פארקריפלטע מענשן געווען אומערטרעגלאך.

די הומאניטארע ארבעט פון די דאזיקע וואוילטעטיקע אינסטיטוציעס מוז פארגע־זעצט ווערן צו ברייננען הילף צו די ליידנדע פון יעדן גלייבן און נאציאנאליטעט.

הייניטיקס יאר רופט די גרעסערע נויט פאר גרעסערע טאטן — — נוט ברייטהארציק צו דעם

וויניפעג קאמיוניטי פאנד

אדמיניסטרירט ביי

דער פעדעריטעד בודזשעט באָרד

אינקארפארירט

סאסקאטון אויפמערקזאם סאסקאטון

מר. מעקס ד. פרידמאן

איז דער קארעספאנדענט און פארטרעטער פאר "דאס אידישע וואָרט" אין אייער שטאט און אומגעגענד.
מיר בעטן אלע סעקרעטארן פון די סאסקאטונער ארגאניזאציעס צו איבער־געבן די נייעסן און באריכטן פון זייערע ארגאניזאציעס צו מר. מ. ד. פרידמאן וועלכער איז אויך באפולמעכטיקט אנצונעמען סובסקריפשאנס פאר "דאס אידישע וואָרט".
שרייבט אדער טעלעפאנירט צו אים
3320 אָדער 3080

וואך ענד ספעשלס

פריין זיינען גוט פאר דאנערשטאג, פרייטאג און שבת פון היינטיקער וואך

טיי — בלוי ריבאו, 1 פונט פעקל	45c	בעקינג פאודער, בלוי ריבאו 16 אונץ טין	20c
קאפן — אנטעריא וואהייט נו. 1 טין. 2 טינס	13c	זייף — פאלמאליוו, 3 שטיקלאך	19c
מעל — סנאודראפ ברענד 7 פונט זעקל	22c	טשאטא קעז, ½ פונט פעקל	18c
24 פונט זעקל	65c	אקסידאל — גוט פאר לאנדרי און דישעס. פי. און דזשי. פראדוקט. 3 פעקלאך	25c
סעמאן — בי. סי. פענסי רויטע סאקאי ½ פונט טין	19c		

די אויבן אנגעוויזענע פריין זיינען בלויז עטלאכע פון אונזערע ספעשלס פאר היינטיקער וואך

NEALS' STORES

"וואו עקאנאמיע הערשט"

1302 MAIN STREET — 974 MAIN STREET

PLAYHOUSE
ארטיסטס מאדעלן

פאזיטיוו די לעצטע עטלאכע טעג

צוליב דער דעליקאטער נאטור פון דער דאזיקער אטרעקשאן, קאנען מענער און פרויען ניט אריינגעלאזן ווערן צוזאמען.

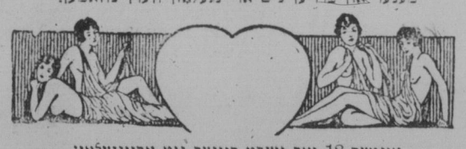

אונטער 18 יאר ווערט קיינער ניט אריינגעלאזן

בלויז מענער	בלויז פרויען
פרייטאג אוונט שבת בייטאג	דאנערשטאג אוונט פרייטאג בייטאג שבת אוונט

דר. וומ. דייווידסאן — ענגליש סעקס פסיכאלאגיסט — פערזענלאך

וואס זיינען די אויסזיכטן פאר דער אידישער אימיגראציע אין קאנאדע אין דער נאענטער צוקונפט?

אויף דער דאזיקער טעמע וועט ריידן

דעפוטאט א. א. הייפס ערשט געקומען פון אטאווא

א. דזש. פאול

עקזעקוטיווע דירעקטאר, אימיגראנטן הילפס פאראיין, מאנטרעאל
ה. י. ווייל דער, י. א. טשערניאק, ס. ב. לעווין,
מ. א. גרעי, סעקרעטאר אימיגראנטן הילפס פאראיין, ווייניפעג

ביים גרויסן

מאס-מיטינג

זונטאג דעם 9טן נאוועמבער
2.30 בייטאג פונקט

אין גרויסן פרץ זאל

(418 אבערדין עוועניו)

ס. הארט גרין, פארזיצער — איינטריט פריי

ברזדער מארד

העכסט אינטערעסאנטער און שפאנענדער ראמאן

(פארזעצונג)

— וואס רעדט איר פון געפעלן! איך בין פארליבט אין איר, — האט זיך לעב־לאן געקאכט.

— האט איר דען ניט געזעהן, אז זי האט מיט אייך ניט געוואלט ריידן? פארשטיין איר דען ניט, אז זי האט אר־מיסטנע געזאגט, אז דער קאפ טוט איר ווי אום ניט צו זיצן מיט אייך ביים טיש? — עס טוט מיר לייד, הער־לעבלאן, אייך צו זאגן, אז איר האט נעמאכט זייער א שלעכטן איינדרוק אויף דער גרעפין.

— א, זי קאן מיך נאר ניט. — האט דער שיינער דזשעק אויסגערופן, — ווען זי וועט זיך מיט מיר בעסער באקאנען וועט זי זיך אין מיר בעסער פארליבן. ביי מיר איז עס קיין נייעס. קיין פרוי האט נאך ניט געקאנט עס אויסהאלטן, ווען איך האב געוואלט, אז זי זאל מיך ליבן.

— אזעלכע פרויען, ווי מאדעמואזעל נאנאן, — האט גראף אלפערד געשפאסט.

— איך דיינק, אז מיר האבן שוין אפ־נעגעבן און מיר קאנען שוין צוריק גיין אין אייער שרייבצימער אין עגדיק אונ־זערע געשעפטן, — האט לאבלאן געזאגט רואיק און האט זיך אויפגעהויבן פון טיש.

גראף אלפערד האט אים געמוזט נאכ־גיין, ווען זיי זיינען אריינגעקומען אין גראף אלפערד'ס שרייב־צימער און האבן זיך אנידערגעזעצט, האט לעבלאן געזאגט:

— איצט לאמיר ריידן פון געשעפטן. די גרעפין אליס געפעלט מיר און איך וויל זי הייראטן. אזוי ווי איר זאגט אבער, אז איך געפעל איר ניט מוזט איר מיר פאר־שאפן א געלעגנהייט צו קומען אפט צו אייך אין שלאס און זיך צו זעהן מיט איר.

— דאס איז אוממעגלאך! — האט גראף אלפערד אויסגערופן.

— מיין ליבער גראף! צווייטן אונז ביידע קאן דאס ווארט אוממעגלאך ניט געברויכט ווערן. איך דארף אלעגפאלס ארויספארן אויף א שטיקל צייט פון לאנ־דאן, — פאר וואס איך דארף עס טאן איז מיין זאך — עס וואלט מיר דערפאר גע־ווען זייער אנגענעם צו וואוינען אין שלאס טשעוויוט. איצט וויל איך אייך זאגן, אז דערווייל קאנט איר ניט וויסן, וואו גראף נעגארט געפינט זיך.

— איר ווילט אים האלטן אלס א משכן? — האט גראף אלפערד געפרעגט.

— פאר וואס? — האט דער שיינער דזשעק געפרעגט. צווישן ערלאכע מענשן פירט זיך עס אזוי. וועט איר האלטן ווארט, וועט גראף נעגארג קומען אהיים, וועט איר ניט האלטן ווארט, וועל איך דערקלערן גראף נעגארג פון דעם געפערלאכן גיפט, וועלכן איר האט אויסגענארט ביי סינדאה באהאדור און וועל אים גיבן צו פארשטיין, ווי זיין פאטער איז געשטארבן אזוי אומ־געריכט.

גראף אלפערד איז געווארן בלייך ווי קאלך. ער האט געזעגן, אז דער פארדאר־בענער און געפערלאכער לעבלאן ווייס אלעס.

— איך ווייס ניט, ווי איך וועל עס מא־כען, האט לעבלאן ווייטער געזאגט. — איך גיב אייך אבער מיין ערן־ווארט, אז איך וועל טאן אלעס מעגלאכעס אום אייך צו באפרייען פון סינדא האהאדור. איך האב געגוב באקאנטע און גוטע פריינט, וועלכע וועלן מיר טאן א געפעליקייט אוועקצושיקן דעם אינדריער צו זיין גרויסן נאט מאהאמעט, — זייט איר איינפאר־שטאנען מיט מיינע באדינונגען?

גראף אלפערד האט א שאקל געטאן מיט דעם קאפ. ער האט שוי זייער געוואלט לויז ווערן פון דעם דאזיקן מערדער.

— נאך איין פונקט.

— זיינען מיר נאך ניט פארטיק? — האט גראף אלפערד געפרעגט דער־שטוינט.

— נאך א קלייניקייט, איך דארף געלט.

— וויפיל?

— וויפיל איר פארשטייט.

— איר וועט זיין צופרידן מיט הונדערט פונט סטערלינג.

— איר פארגעסט גראף אלפערד, אז איך לעב צווישן פיינע מענשן, — איר האט דאך מיך געזעהן אין א גאנץ פיינער געזעלשאפט. און אויף וואס קלעקן הונ־דערט פונט אין א געזעלשאפט פון א לארד מאלבארא און מאדעמואזעל נאנאן? — ניט מיר טויזנט פונט סטערלינג.

גראף אלפערד האט א ציטער געטאן. ער האט זיך אבער באלד באהערשט. — האט אויסגענומען פון קאסע פאסט א טויזנט פונט אין נאלד שטיקער און ער האט עס געגעבן צו לעבלאנען.

— איצט הער גראף הייסט איינשפאנען אייער קארעטע, פירט מיך ארויס צו דער קארעטע, און זאגט צו מיר פאר אלע אייע־רע דינער, אז איר בעט מיך איך זאל קו־מען צו אייך אפטער. זאלן אייערע דינער וויסן, אז איך בין א ליבער נאסט אין דעם שלאס טשעזעוויק.

אויך דאס האט גראף אלפערד געמוזט טאן אום לעבלאן. איז דאן אוועקגעפאר־ן קיין לאנדאן אין דער קארעטע פון גראף טשעזעוויק.

דער פראפעסאר

עס איז שוין געווען רעכט שפעט אין דער נאכט, ווען דער שיינער דזשעק איז אנגעקומען קיין לאנדאן. ער האט געהייס־ן אז דער פראפעסאר זאל אויפשטעהן אין אן אנדערן צימער, ווייל ער האט אים אן עטוואס צו זאגן. ווען דער פראפעסאר איז אנגעקומען, האט דער שיינער דזשעק אים געזאגט, אז ער האט אים אויס־גענומען פון א